

DYNAMIDIORUM

LIBRI DUO.

INCIPIUNT CAPITA

LIBRI PRIMI

DYNAMIDIORUM.

I. **D**e regionibus. II. De ventis. III. Prologus dynamidorum. IV. De hordeo; humectat, refrigerat. V. De polenta; nutrit, calefacit, siccatur. VI. De pane crithino; refrigerat, humectat. VII. De tritico; nutrit, egeritur, fortior * siglinus. VIII. De faba; nutrit, stringit. * Ita cod. IX. De hormino. X. De piso. XI. De fasiolo. XII. De cicere. XIII. De lenticula. XIV. De milio et panicio. XV. De ervo. XVI. De uridia. XVII. De lini semine. XVIII. De lupino; lumbricos, tineas, alopecias. XIX. De herysimo; humectat. XX. De sesamo, egeritur, replet. XXI. De apio; urinam, stomachum, tumores, venena, renes, lippidos, variolam, febrem. XXII. De menta; refrigerat, ignem sacrum, vulnera capitis, caliginem,

---

(1) Atto vercellensis in polyptici editione priora Coll. vat. T. VI. part. II. p. 58. ait: *Deligat unguenta a summis dynamidiis*. Ibi vero antiquus scholiastes sic explicat: *libris medicinalibus. Dynamis dicitur potestas et vis herbarum; unde etiam dynamidia dicuntur, ubi earum medicinae vel curationes scribuntur*. Hoc autem vocabulum in lexicis collocandum est.

reicientes sanguinem , semen minuit. XXIII. De s-
 symbrio ; calidum est , urinam , singultum , ventris tor-
 siones , capitis dolorem , vesparum , apum , vomitum ,
 oculorum tumores , aurium tumores , XXIV. De beta ;
 ventrem stringit , ventrem movet , caput purgat , fur-
 furas. XXV. De caulibus ; ventrem movent , aurium
 dolores , lumbricos , fella. XXVI. De malva ; purgat ,
 apes , scorpiones , ignem sacrum , adustos , partum , vul-
 nera. XXVII. De cucurbita ; ventrem movet , oculorum
 tumores , podagram , aurium tumores. XXVIII. De atrip-
 llice ; humida , frigida , ventrem movet , furunculos ,
 ictericos , podagricos. XXIX. De bleta ; frigida est ,
 choleram movet , scorpiones. XXX. De lapacio ; ven-
 trem reprimit , urinam movet , ructum , stomachum ,
 strumas. XXXI. De coriandro ; calidum est , somnum
 facit , tumores , morsum canis , lumbricos , venerem ,
 canos tingit. XXXII. De lactuca ; frigida est , fastidium
 tollit , sanguinem , lac mulieribus , combustis , venerem.
 XXXIII. De intybo ; stomacho , veneri , cardiacis , ocu-
 lis. XXXIV. De anetho ; calidum est , constringit ,
 sternutamenta , stomachum , caput , vertigines , ructus
 acres , somnium , torsiones. XXXV. De pastinaca ; ca-
 lida , austera , iocineris , renium , lumborum , venerem ,
 menstrua , matricem. XXXVI. De rapanapis ; calidi ,
 conturbant , urinam , dysenteriam , venena. XXXVII. De
 ocymo ; stringit stomachi ructus , ventrem stringit , uri-
 nam movet , vomentes sanguinem , capitis dolorem ,
 sternutamenta , epiphoras oculorum. XXXVIII. De olu-
 satro ; calidum est , stomachum , urinam , nimium su-
 dorem. XXXIX. De portulaca ; oculorum tumores , po-
 dagricos. XL. De escaria ; internos dolores , ictulentos.
 XLI. De abrotono ; calidum est , oculorum tumores ,

furunculos, suspiriosis, urinam, scorpiones, menstrua. XLII. De ruta; venena, caligines, inflationes stomachi, torsiones, sanguinem narium, inguinis dolores, oculorum capitis, plagae, cardiacos, letargicos, ignem sacrum, nimium semen fluens, urinam, menstrua, venena, intestina, latus, pectus, suspiriosis, tussientibus, peripleumonis, coli, matricis, lumbricis, arthriticis, hydropicis, testiculis, maculis, auribus antidotum est. XLIII. De foeniculo; calidum est, elevando, desiccando, oculorum cicatrices, caligines, aurium vulnera, hydropicos, veretrum, canis morsum, urinam movet, lac mulieribus. XLIV. De petroselino; urinam, menstrua, colum, stomachum, intestina, latus, renes, vesicam. XLV. De panagorace; calida est, tussientibus, ventrem movet. XLVI. De cucumere; frigidus est; sitim arcet, alopecias, urinam. XLVII. De pepone; frigidus est, oculorum fervores, caninum morsum, mingitur. XLVIII. De carduo; frigidus, alopecias, matricem. XLIX. De papavere; restringit, desiccet, somnium facit, articulis, phreneticis, capitis dolori. L. De nasturtio; calidum est, flegma constringit, urinam obdurat, somnium, carbunculos, paniculas. LI. De nymphaea. LII. De eruca; calida est, venerem movet, urinam, digeritur. LIII. De satureia; calida est, venerem movet, urinam, ventrem, letargum. LIV. De ebulo. LV. De asparago. LVI. De gladiolo. LVII. De senecione. LVIII. De brateo; ignem sacrum, carbunculos, morbum regium, intrinsecus dolores, quartanas, tabescentibus. LIX. De salvia; ventri, ano. LX. De cerefolio; stomachum. LXI. De rosa germanica; oculos, stomachi defectum, fauces. LXII. De crino; serpentium, canis morsum, luxaturas, combustos, ma-

tricem. LXIII. De libestico ; calidum est , urinam movet , nephriticis. LXIV. De damasonio ; epilepticis.

I. INCIPIT DE REGIONIBUS.

Regiones, atque unicuiusque positionem et naturam, qualiter se habeant indagabo, ut agnosci possunt. Meridiana pars calidior sicciorque est magis, quam septentrionalis; quia proximior est sol. In his autem regionibus necesse est ut gentes, et quaecumque de eadem nascuntur, sicciora et fortiora sint; ut puta Africae, Libyae; contra Pontus et sibi adiacentia ex utraque parte. Ipsae etiam regiones inter se habent differentiam: nam quaecumque fuerint altiora loca, frigidiora sunt his campestribus quoque, quae inter septentrionalia habentur; sicciora sunt his quae adversa fuerint in iisdem locis, ob hoc quia magis habundant humore: in illis imbres non tenentur, in his autem tenentur, in iisdemque stagnorum palustria calefaciunt et humectant, ideo quia cavis conclusus locis detinetur humor, nullumque potest habere spiramentum: humectant autem ideo quia terra quae parit humida sunt, quibuscum homines nutriuntur. Sed et spiritus ipse, quem accipimus, gravior propter humorem qui immobilis habetur. Sed et illa loca quae cava sunt, et carent humore, et sicca sunt; et calida quidem, quia cum sint in valle, conclusa sunt. Sic et ipse modicus humor per fructus succedit; quoniam spiritus, quem accipimus, cum sit siccus, humorem qui in nobis est ad suum trahit nutrimentum; non inveniens forum cibis colatur; et sic efficitur ut nostra corpora siccentur. Nec non et illa regio, quae in meridiano posita montibus obscuratur ab eadem parte aus-

trali , perniciosum turbulentumque patitur aquilonem. Similiter et illa quae in septentrionali posita montibus subiacet , perniciosum patitur aquilonem. Sed et in aquilone regio quae fuerit in planitie posita , habuerit autem vicinas civitates ; vel ex mari insulas , quae subiacent ventis calidis aestivis , perniciosa est , ideo quia neque aquilone plurimam suscipiat auram , neque gravantibus pluribus ventis calidis potest ullum refrigerium habere. Insulae quoque quae Ibero subiacent , frigidiores sunt , hiememque habentes propriorem , ob hoc quia nives et glacies in Ibero diu manent : atque hinc frigidior ventus *afflatur* adiacentibus insulis. Nives autem quae vicinae sunt pelago , minus possunt soliditatem habere. In hieme vero ventorum singulorum vis et natura agnoscenda est.

2. DE VENTIS.

Natura quidem omnium ventorum humectare et refrigerare novit non solum corpora animantium , verum etiam ea quae terra parit , ob hoc quod venti omnes transitum per nives habent , glacies , et flumina , et insulas : et quidem validiores venti maiora et fortiora transeunt loca. Nam et animantibus quibusdam validior , aliis vero inbecillior est spiritus. Inmutantur etiam venti iuxta naturam , ut frigidiores , calidiores fiant ; sic e contra humidiores , sicciores et salubriores. Causa autem huius rei ita dinoscenda. Aquilo frigidus flat , qui talia pertransit loca quae minus inlustrantur a sole. Auster vero et ipse pertransit nives et glacies nimios. Et sicut aquilo exoritur frigidus , et cum radiis solis fuerit exhaustus et amiserit humorem , transit per loca calidiora ,

inmutatur in siccum et calidum , quemadmodum in Africa. Illic enim huius flatu non solum fructus sed et germen omne arescit. At vero cum pelagus transierit , humidus iam et calidus et rarus repletur maris humore. Simili ratione et alii venti repperiuntur. Qualitates autem locorum et ventorum sic se habent. Venti qui ex mare surgunt sive de nivibus vel aquis , universi humectant et refrigerant et salutem praestant. Illi autem perniciosi sunt qui maximas inmutationes corporibus faciunt , hoc est calidi et frigidi. Haec autem patiuntur illi qui in regionibus palustribus habitant iuxta maxima flumina. Illi autem venti qui hominibus prosunt , quique et serenitatem faciunt et aërem purissimum. Hi vero venti qui per terram veniunt , carent humore , quia a terra siccantur , et perniciem inferunt et arboribus et animantibus. Sed et illi qui de montibus inruunt , non solum siccant sed etiam conturbant spiritum , quem inspiramus , et valitudines creant.

3. PROLOGUS

DYNAMIDIORUM.

Igitur virtutem et naturam singulorum ita debemus agnoscere , qualiter ad singula parati esse debeamus : itaque cibi et potus virtutem et naturam , sive illam quae naturalis est , sive eam quae per artem fit , ita debemus agnoscere : quoniam multi de his rebus temptaverunt dicere , id est de suavitate , de pinguedine , de salsitudine , et ceteris , nihil tamen integre de eorum virtute agnoverunt. Neque enim eiusdem virtutis sunt omnes species quae videntur : est enim dulce quod faci-

le egeritur , aliud restringit , aliud vero siccatur . Sunt aliae species quae cum videantur viscidae , facile egeruntur : sunt vero aliae quae neutrum faciunt : nec non et calidae species , et aliae quam plurimae varias habent virtutes . Quoniam ergo simul de omnibus dicere non oportet , singularum specierum virtutes ut se habent explanabo .

LIBER I.

4. **D**e hordei virtute . Hordei natura humida est et frigida . Purgatorium palearum ut agnoscas , hordeum non frixum coque in aqua , et videbis defluentem sucum copiosissimum . Si vero frixeris hordeum , refrigerabit et restringet . Item si adusseris , id quod est humidum aut purgatorium perit , et erit frigidum et siccum . Ergo cum volueris refrigerare , ut libet , facies de polenta sed et maza cibos .

5. De polenta id est farina hordei . Quidquid assidue utimur , huiusmodi habet virtutem . Farina consparsa virtutem quidem non habet magnam ; facilius tamen egeritur : magis tamen nutrit , si fuerit candida , et egeritur consparsa . Ergo adroratum minusque madefactum levissimum est , quia maxima pars cibi cum vento egeritur ; praeccludit enim aditus per quos cibus alium cibum supervenientem minus praevalet suscipere . Id ergo quod spiritui sociatum et adtenuatum fuerit , ventos creat , sursum ructatur ; pars vero per inferiores meatus egeritur . Maxima ergo pars supra memorata cibi ita consumitur : quia polenta natura cum sit calida , minusque acceperit aquae , omnes humores consumit qui in ventre sunt ; et necesse est illum siccare simulque refrige-

rare partem aquae quae cum polentis fuerit ingesta. Omne igitur quod volueris siccare, sive fluxum ventris sive aliud quodlibet calore laesum, hoc genere passioni medeberis. Polenta vero sicca, trita minus siccatur; ideo quia quae densa sunt, nutriunt corpus, paulatim chymum conficiunt, et facile penetrant aditus corporis: unde fit ut tardius egerantur. Ventos itaque non creant neque ructus. Illa vero quae prius conspersa, postea trita fuerint, minus quidem nutriunt; sed facile egeruntur, et ventos creant, et ciccon de quo . . . fecisse panem cum polentis: solutum * in aqua refrigerat et nutrit; in vino autem calefacit, nutrit, et restringit; in melle etiam calefacit, minus nutrit, sed magis egeritur, nisi mellis fuerit habundantia; quae si fuerit, restringit.

* Cod. *so-*
lum.

6. De pane crithino, hoc est hordeaceo. Tritus levior furfuribus, et quod exinde factum fuerit, male egeritur, eaque qui saginantur fructibus refrigerant et humectant. Sicciora veteribus qui nutritibili habundant calore, et manibus vel opere diu tractata vigent. Cum autem veterascunt, amittunt calorem. Triticum trimixtum levius furfuribus; magis tamen egeritur atque saginat et humectat. In cibo et sorbitione polenta sive farina, si recens sit, siccior est vetere; ideo quia et natura habundat calore, et manibus vel opere diu tractata fatescit; quia cum veterescit, amittit calorem. Panis calidus siccatur, frigidus minus, multo minus siccus, sed ex parte extenuatur.

7. De tritico. Tritici virtus fortior est hordeo, et melius nutrit, sed non sic egeritur. Panis quidem eius nutrit et egeritur. Fermentacius quidem levis est, quia austeritas fermenti consumit humorem, qui nutriri solet; egeritur autem, quia cito conficitur. Azymus au-

tem tardius egeritur, sed magis nutrit. Is etiam qui suco conspergitur, levissimus est, nutrit, et egeritur, et levis est propter spumam qua conspersus est: quo suco non solum fermentatur triticum, sed et adnectitur ei quae digestio appellatur. Item ex ipsis panibus qui maximi fuerint, melius nutriunt, quia humor qui inest, non facile exurit. Panes in furno cocti magis nutriunt, quia minus exurunt. Focativus vero valde siccus est, quia in cineribus amittit humorem; clibanivus vero in testo. Fortior his omnibus est siliginus: sed et ii qui de grossa farina fuerint facti, fortius nutriunt, sed non valde egeruntur. Similiter et cacabativus panis calidus siccus, frigidus vero multo minus; siccus ex parte extenuat. Simila etiam in lacte cocta egeritur, magis tamen si in aqua coquatur, egeritur et refrigerat. Simila in melle et oleo cocta, aut frixa, exurit propter pinguedinem et dulcedinem; quia cum dissimilia sint, et non debeant similiter coqui, in unum mixta rem contrariam faciunt. Siligo vero cocta vel farina fortissima stercora nutriunt, sed non egeruntur.

8. De faba. Nutrit, et stringit, et ventrem curat, et replet, quia supervenientem non omittit suscipere meatum. Servatur autem, quia modicas reliquias habet cibus.

9. De hormino, hoc est de faba. Nutrit et stringit, et ex parte refrigerat. Faba fracta nutrit et ventrem producit. Tumoribus oculorum magnum remedium est.

10. Pisum minus inflat, sed magis egeritur.

11. Fasiolum magis egeritur, et minus inflat, nutritque optime.

12. Cicer album et nigrum molliunt, et urinam pro-

vocant. Et nutrit quidem id quod in illo carnosum est ; quod vero dulce fuerit , provocat urinam etiam , et egeritur.

13. De lenticula. Lenticula deducit ventrem magis et urinam.

14. De milio et panicio. Milicina farina cum sicca est restringit : cum caricis mixta fortiter medetur : volentes vero ipsum milium comedere , saginat quidem , sed non egeritur.

15. Ervum fortissimum est , et restringit , saginat , decorum facit hominem.

16. De uridia. Uridia constringit ventrem , et tarde egeritur.

17. De lini semine. Lini semen nutrit , restringit , et ex parte refrigerat.

18. De lupinis. Lupini naturae calidae et fortissimae sunt : sed cocti leviores sunt et frigidiores , et egeruntur : lumbricos et tineas ventris excludunt , triti cum caricis in umbilico positi. Elixatura eius alopecias infantium curat.

19. De herysimo. Herysimum humectat et egeritur.

20. Sesamum egeritur et replet et saginat ; egeritur quidem cortex ; succus eius replet et humectat ; etiam exurit propter insitam sibi pinguedinem. Saginat igitur et caro ipsius ; sed solum minus egeritur.

21. De oleribus hortensibus. Apium virtutem habet validam et acriorem ; mingitur , urinae difficultatem resolvit ; radices vero eius magis egeruntur , quia ipsum apium magis mingitur quam egeritur. Coctum in aqua stomachi ardores compescit , tumores et inflationes tollit. Folia eius trita cum pane in aquam fusa cum rosacio . . . . Aqua ubi radix eius coxerit , contra venena

prodest, et dolorem renium subleuat. Trita eius folia cum pane superposita lippitudini medetur, et omnem tumorem conpescit. Ipsum apium viride tritum corpore infricito, ubi vis quod variola non transeat; iuvat. Semen apii tritum, et aliud tantum semen anethi, similiter semen hyoscyami, opii comae medium tantum, trita et cribrata, conpersa aqua, pillulae figurentur. Si febres adfuerint, una aut duae in aqua solutae cubitum euntibus dentur. Mirum est.

22. Menta virtutem habet calidam*. Sucus eius cum aceto et sulphure ignes sacros tollit, tumores et vulnera capitis curat. Sucus eius cum melle attico et felle perdicis, caligines extergit, vomicam stringit. Sucus eius cum aceto potatus sanguinem reiicientibus prodest. Sucus eius cum mastice, catapotia facta, si glutiat, vomicam sedat. Item menta calefacit et mingitur; quam qui frequenter comederit, privabitur semine, minusque valebit.

* Cod. al.
refrigeratoria.

23. Sisymbrium virtutem habet calidam. Semen eius cum vino potui data difficultatem urinae et calculum sedat et frangit, singultumque et torsiones intestinorum sedat. Folia eius trita, et fronti vel temporibus inposita, dolorem capitis extinguunt, contra ictus vesparum vel apium prosunt. In potu datum vomitum reprimunt. Folia eius trita cum calida; si non febrit, cum vino; miraberis.

Ad tumores oculorum folia eius trita cum melle, modicum cataplasma, ad aurium tumores cum rosaceo adhibe.

24. Betae genera sunt duo, nigra et alba: nigra ventrem stringit, maxime cum lenticula et aceto cocta: alba commoda ventri. Sucus radicis eius cum melle mixtus naribus iniectus caput purgat: elixatura eius furfures capitis tollit: sucus eius deducit ventrem; ole-

ra ipsius restringunt ; succus aut elixatura eius ex radicibus fortius deducit.

* Cod. *cumanus*.
et mox *cumanus*.
* Cod. *al.*
sessibilis.

25. Caulium genera sunt quinque , *cumanus* * , *pompeianus*, *aricinus*, *sabellicus*, *brutius*; una virtus calida. *Cumanus fissilis* * in capite, *fusis* et *lterioribus foliis*. *Pompeianus* ex una parte tenuissimus totum corpus in caput contrahit tenerum ; alius contra figura informi. *Aricinus* frequentibus foliis ; sed qui tamen alio modo pensat quae reciduntur ; plurimum caulium renascitur. *Sabellicus* vero est crispus , sapore dulcissimus , crassus in foliis, colore maculentus. *Brutius* altissimus , fruticis tenuissimi , caulis duri, in cibo utilissimi, et ventrem movet et urinam. Succum eorum cum vino mixtum in aurium dolores stillato. Semen eorum cum vino tritum potatum lumbricos et tineas ventris calcificat , et fel deducit.

26. *Malva* virtutem habet purgatoriam , ventrem et vesicam movet in cibo sumpta ; trita cum rosacio apium ictus conpescit etiam ante quam percutiant : folia eius trita cum axungia vulnera recentia curant : semen eius cum vino tritum , contra scorpionum ictus potatur : folia eius cum vino trita ignem sacrum et quae adusta sunt sanant. Tradunt etiam partum feminae liberari , si malvarum folia subter iacta sint ; quae partu edito , mox oportet auferri , ne matrix sequatur. Recentia vulnera malvarum et salicis folia trita sine mora ad sanitatem perducunt.

27. De cucurbita. Cucurbita calida est et humida : in cibo sumpta ventrem mollit : rasura eius oculorum tumores tollit : trita cum polenta podagrae tumores tollit : succus earum rosacio mixtus aurium dolores et tumores tollit.

28. De atriplice. Atriplex humidam et frigidam virtutem habet : in cibo ventrem solvit : folia trita, fu-runculos curant : semen eius tritum cum vino ictericos curat : folia eius trita cum melle et nitro podagrae tollit fervorem.

29. Bletus * virtutem habet frigidam et glutinosam : in cibo frequenter sumptus stomachum evertit , choleram movet : folia eius trita scorpionum ictui inponere , et cum vino potui da. * Index
bleta.

30. De lapacio. Lapacium hortense , sive rumex , calidius et austerius est : in cibo ventrem reprimit , urinam provocat , ructum excitat , stomachum confortat : in vino coctum tritum strumas et parotidas curat , et omnes tumores spargit.

31. Coriandrum calefacit et stringit ; somnum etiam facit , cum melle et uva passa tritum inpositum omnes humorum collectiones conpescit : tritum cum aceto morsui canino succurrit : sucum eius cum oleo mixtum pota contra lumbricos et tineas. Semen eius in dulci vino datum prioniores reddit in venere : si supra modum dederis , amentiam nutrit : canos ex coriandro infici traditum est.

32. De lactuca. Lactucae natura frigida est , non tamen noxii rigoris : in cibo sumpta fastidium et languidos iuvat , prius quam habeat sucum : inbecillum tamen corpus facit ex parte : sanguinem acquirit , lactem plurimum nutrit feminis : trita cum sale combustis medetur. Haec et in viris veneris usum coërcet.

33. De intybis. Intyborum genera sunt duo , subamarum et dulcius ; stomacho adcommoda , ventrem stringunt : tritum cum aceto cardiacis inponere in sinistra mamilla : tritum cum polenta oculorum doloribus

inpone. Nascitur circa fontes et paludes mollis et quodammodo fungus. Dicta vero intybus, quia ab aqua inflat.

34. De anetho. Anethum calefacit et constringit: naribus adpositum sternutamenta prohibet: defectum stomachi curat: capitis dolores et vertigines sedat: in aqua coctum potatum indigestiones et acres ructus tollit: in oleo coctum, capite uncto, somnum facit: semen eius cum vino tritum torsiones ventris et intestinorum tollit.

35. De pastinaca. Pastinaca calida et austera in radice et semine: radix eius in mulso cocta datur ieiunis ob renium et lumborum dolores: in cibo sumpta veneream stimulat: semen eius cum vino tritum menstrua provocat, et matricis suffocationes tollit.

36. De rapanapo. Rapanapi calidissimi sunt et conturbant corpus: non deducuntur, sed minguntur: tritos cum melle dysentericis da, cataplasma ad umbilicum et renes: semen eius cum vino contra venena datur, et urinam movet.

37. De ocymo. Ocymum stringit, et stomachi inflationes et ructus discutit: coctum cum aceto supprimit alvum fluentem: urinam movet: sanguinem reicientibus morsu frigido * capitis dolorem cum rosacio: semen tritum haustum naribus sternutamenta conpescit: tritum epiphoras oculorum tollit.

* In al. cod. lacuna loco roũ frigidò.

38. De olusatro. Olusatrum calidum et austerae virtutis: coctum in oleribus commodum stomacho: crudum commixtum multum calefacit, urinam movet: radix eius in mulso cocta difficultates urinae expellit: succum radiceis eius pota contra nimium sudorem: semen eius tritum cum vino calculum frangit.

39. De portulaca: *Portulaca recens refrigerat, calefacta vero calefacit et refrigerat: ad oculorum tumores trita cum pane inponitur, similiter podagricis.*

40. De escaria. *Escaria habet virtutem medendi omnibus doloribus internis hepatis et stomachi: sucus eius cum pulvere piperis potui detur, similiter et tictulentis.*

41. De abrotono. *Abrotonum virtutem habet calidam: folia eius trita cum malis cydoniis cocta oculorum tumores tollunt: trita et cocta cum polenta hordeacea furunculos spargit: semen eius suspiriosis datur, et urinarum difficultates solvit: contra scorpionum ictus cum vino potatur: cum vino potatum menstrua solvit: et ad fistulam multum prodest potum cum vino et corona superposita.*

42. De ruta. *Ruta hortensis nimium * virtutis calidae, cum vino potata omnia venena expellit. Sucus foliorum eius cum melle attico caligines discutit. Cum melle sumpta inflationes stomachi tollit. Semen eius tritum cum vino torsiones ventris tollit: frequentius odorata sanguinem de naribus restringit: semen eius cum sulphure vino et aceto ieiunus gusta. Si coquatur in oleo, et post commisceatur cera, et ut cerotum in panno inducatur, inguinum doloribus prodest. Cum polenta trita epiphoras * oculorum lenit: suco eius cum rore matutino collecto oculorum caligines inunge: trita cum melle et sale et pipere plagae inponatur. Ad cardiacos rutae fasciculus in rosacio decoquatur adiecto aloë . . . perungatur. Ad letargicos excitandos ruta et acetum infunditur fronti. Cum aceto et oleo ignem sacrum inlinito. Ad aciem oculorum, folia eius frequenter ieiunus manducet: urinam et menstrua commovet: folia ipsius cum fico et nucis siquis ieiunus accipiat, vencri * aditum claudit: si sac-*

* Cod. al.
non nimium.

* Cod. al.
hypoph.

* Cod. al.
veneni.

* Cod. al.
artericos.

pius hauriatur, seminandi substantiam negat: cum anetho in aqua decocta si bibatur, torsionibus intestinorum, lateris et pectoris doloribus, suspitionibus, tussionibus, peripleumoniacis prodest: ad inflationes coli, matricis, et longaeonis per clysterem inice: si bibatur, lumbricos necat: cum melle trita et subposita suffocationibus mulierum post partum subvenit: in cataplasmate arthriticos * dolores mulcet: hydropicis qui humorem intercutem habent cum fico tritam et cum vino ad medias decocto ipsam rutam potui da: sola autem si teratur, naribus inculcata sanguinem sedat: cum lauro trita testiculis apposita dolorem sedat: trita cum nitro et pipere si fricetur, maculas albas purgat; sucum eius calefactum in cortice mali granati auribus dolentibus instilla: suco eius cum suco foeniculi et melle caligines oculorum inunge: sucus eius cum aceto et cera et rosacio inlinitus ignem sacrum, et acoras, quae puerorum capita nudant, purgat. Sucus eius cum aceto et rosacio capiti dolenti instillatur, et cum vino eis potui datur. Ruta cum vino trita antidotum est.

43. De foeniculo. Foeniculum calidam virtutem habet et infinitam, non tamen simplicem, sed cui etiam austeritas mixta sit, ut gustus ostendit, et multa praeterea per quae elevandi et extenuandi vel desiccandi habet potestatem. Oculorum vulnera et cicatrices curat. Sucum foliorum eius, partes duas mellis, acapni partem unam, tepidum oculis infunde. Radix eius in aqua cocta caligines fovet: sucum eius infunde in aurium vulnera: radicem eius in vino coctam hydropicus potet: veretrorum causae radice eius in vino cocta foveantur: folia eius trita cum melle canino morsui subveniunt: semen

tritum cum vino , urinarum difficultates iuvat et lactem provocat.

44. De petroselino. Petroselini semen tunsum et cribratum scripulos tres ex aqua calida acceptum , urinam et menstrua movet : colo , stomacho , intestinis , lateri , renibus , vesicae , prodest : diureticis quoque antidotis admiscetur.

45. De panagorace. Panagorace causticam virtutem habet et calidam : folia eius in mulsa cocta tussientibus prosunt. Semen eius tritum cum pipere et mulsa ventrem et urinam movet , et calculos frangit.

46. De cucumere. Cucumeris natura frigida est , stomacho incommoda : radix eius in aqua cocta sitim arcet : sucus eius alopecias tollit : semen eius urinam movet.

47. De pepone. Pepo est nimium frigidus : difficile digeritur propter naturalem rigorem , nisi cum pulegio aut aliqua re calida commisceatur. Carnes eius oculorum fervores tollunt : semen eius tritum cum vino potatum canino morsui subvenit : mingitur , egeritur , et flat.

48. De carduo. Cardui natura mordax et subaustera est , mollis et indigesta : ideo sucus eius alopecias expellit , matrici utilissimus est.

49. De papavere. Papaver restringit quidem et replet , et est fortissimum , sed illud quod est nigrum , et eius sucus magis egeritur. Sed cum volueris aliquid desiccare , suco ipsius recens carnis ^{*.utaris.} Nam genera papaverum multa sunt , quae in hortis inseruntur : aliud papaver minus efficax soporiferum est , quia minoris est rigoris , quod paulatim cubitura decoxit : folia eius cum rosacio trita tumorem articulorum tollunt : calda , in qua coxerint capita eius , caput phre-

* Ita codd.

netici foveto : somnum facit : semen eius tritum cum aqua capitis dolorem tollit , et somnum facit.

50. Nasturcium calidum est , et conficit carnes , ita ut constringat phlegma , et obduret meatum urinarum : semen eius tritum cum fermento duricias omnes tollit , et carbunculos curat : semen eius tritum cum aqua panniculas curat *.

* Cod. al.
spargit.

51. Nymphaea , cum semen suum in vino tritum potatur , dysenteriam sanat : rades , et dabis manducare cotidie.

52. Eruca calidam virtutem habet et causticam , non tamen nimium : sumpta in cibo venerem stimulat : in ovo sumpta digestionem facit , et urinam movet : semen eius tritum cum pipere et vino venerem movet.

53. Satureia calida est et prope ignita : venerem movet : ventrem movet ; ideo in utero habentibus dari prohibetur : semen eius tritum cum vino urinam movet : folia eius trita cum aceto fronte inlinita letargicos suscitatur. Ad stomachum cum vino et aqua calda bibitur.

54. Ebulum a Graecis dictum *χαμαιάνθη*. Ebulum tenerum cum foliis tritum in vino potui datum calculos expellit : radicem eius decoctam in aqua usque ad tertias dabis bibere : ad splen valet mire , ad colubri morsum. Ante quam succidas , tene ebulum , et ter novies dices ad omnem malam bestiam cantum , atque ferro quam acutissimo illud secundum terram trifariam praecidito. Id facias eo cogitato cui mederis : reversus ita ne respicias , et ipsam herbam contritam oppone ; continuo sanabitur. Ebuli radicis sucum cochlearia tria ex vino heminam potui dato hydropico ; mire proficit ; per anum enim omnis humor pessimus detrahitur. Ad splenis dolorem ebuli radicem siccam , et in pulverem redactam ,

ex vino cyathos tres , et ex pulvere cochlearium , in limine stans da ut bibat , et ebulum semper secum habeat , sane ebulum sine ferro collectum.

55. Asparagi agrestis radicem in aqua , sextarium unum , da bibere ad dolorem vesicae : liberabitur. Ad dentium dolorem asparagi sucum in ore tenere oportet. Ad elephantiosos eius radix contrita imponitur. Ad renium dolorem asparagi radix cum vino potata proficiet. Siquis malivulus devotaverit hominem , asparagi radice cum aqua fontana lustrabis eum , et resolvetur.

56. Gladiolum alii linguam cervinam , alii senecionem *vocant*. Ad vesicae dolorem , et ad eos qui urinam non faciunt , et ad splenem *adhibent*. Gladiolum effodis , et siccato cortice radios conteres , et addes vini cyathos duos , et aquae cyathos quatuor , et inmiscabis et potui dabis : statim urinam provocat , et dolorem tollit. Ad coli dolorem , gladiolum maturissime lectum et siccatum , in pulveris morem redactum in vino lenissimo mixto potui datur : mire dicimus splenem siccare. Gladioli bacas tritas cum lacte caprino , melius si asinae fuerit , tepefacto dabis bibere et desinit dolor.

57. Senecion a Graecis dicitur erigeron. Ad vulnera recentissima , tunsam et subactam cum axungia veteri imposita sanat. Siquis medullam sumpserit , manus * V. ^{Ita cod.} in ter vino veteri , cum oleo , staupos XII, quo quis usque ad tres perveniat ; per triduum bibat staupos singulos. Ad clavos , cum adipe porcino tritam superpone. Siquis ferro percussus fuerit , senecion tunsam cum axungia veteri sine sale , et factum quasi cerotum in plaga impositum , facillime vulnus sanat. Tunsam ut supra et imposita omnes cathismas curat. Si post meridiem colligas eam , et cum axungia pisces et misceas , imposita

aperit vulnus et persanat. Ad pedum tumorem, et dolorem nervorum, tunsa cum axungia dolorem tollit. Senecionis flosculus cum caryota, ut sit malagmae genus, impositus stomachi dolorem tollit. Ad lumborum et coxarum dolorem, trita cum vino potui data multum predest: tunsa et imposita podagram in pedibus sanat.

58. Brateus, hoc est herba sabina, simulans foeniculum agreste. Huius genera sunt duo, unum simile tamaricae foliis; aliud vero similitudinem habet cupressi. Ignem sacrum, carbunculum, morbum regium, et omnes internos et antiquos dolores, et quartanas veteres, et corpora quae tabescunt sanat. Radices eius tritas cum pipere in vino vetere ante pridie infusas potui dato: ante solis ortum carbuncolorum vulneribus imposito. Radices eius cum vino ictericus potet. Contra varietates corporis radix eius cum pipere bibatur.

59. Salvia a Graccis dicitur elolisphacos, ab aliis cission, ab aliis bechion. Ad veretri pruriginem in aqua decoquatur; et de eadem aqua infricetur similiter ad pruriginem circa anum: ad tertias tamen coquatur in aqua.

60. Cerefolii virides comas et pulegium in ligno tere, cum mellis cochleario malaxam bulli papaveris viridis, et induc stomacho dolenti.

61. Rosae germanicae folia viridia trita cum lacte mulieris oculorum vulnera et cicatrices curant: foliis eius siccis in calda fovento oculorum epiphoras: folia eius sicca in aqua cocta pota ad stomachum dolentem vel defectum: et faucium usturas tollit: gargarizatur elixatura.

62. Crinus leucus, hoc est lilium album: radices eius tritae imponantur contra morsus serpentium et canum: folia eius tunsa luxaturas mire curant: radices

cuis in oleo coctas matrici inice ; praefocationes tollit.

63. Libesticum calidam virtutem habet , maxime in semine : urinam provocat : calculosis et nephriticis iuvat.

64. Damasonium , hoc est costum hortense , epilepti-
cis prodest.

CAPITULA LIBRI SECUNDI

DYNAMIDIORUM.

I. **D**e allio ; calidum est , deducit , mingitur , secundas , ictericos , quartanas , canis morsum , lumbricos.
 II. De caepa ; oculis prodest , siccatur corpus , caninum morsum , surdiciam aurium , alopecias. III. De ulpicio ; indigestum , calculosis. IV. De raphano ; calidum est , humectat , flegma spargit , venena serpentium , aures , ictericos , calculosos , livores , vermes. V. De porris ; urinam , egeruntur , carbunculos , vulnera sordida , vocem , aurium vulnera , percussuras , fungos malos , stomachum. VI. De senape ; calidum est , egeritur , urinam stringit , caput purgat , stomachum , serpentium morsum. VII. De stringo ; frigida est , ignem sacrum , tumores , parotidas , combustos , oculorum cocturas , aurium tumores , febres , seminis lapsum. VIII. De iusquiamo * ; tumores , podagram , carbunculos , foetus , aurium vermes , tussem , oculos , fistulas , sanguisugas eicit , dentium dolores , ischiaticos. IX. De pulegio ; calefacit , deducit menstrua , foetus , secundas , capitis tumores , ventris torsiones , tussem , maleficia , tumores , spleneticos. X. De origano ; mingitur , deducit phlegma , sanguinem , choleram , hepaticos , tussientes , herniarum fracturas , luxaturas. XI. De pe-

* *Infra hy-
usquiamo.*

gano ; calidum est , mingitur , phlegma , urinam , menstrua , venena , intestina , lumbricos , hydropicos , caligines , dolores omnes , stomachum , matricem , calculos. XII. De asparago ; calidus est , stomachum , vesicam , quartanas , dentium , renium , urinam , venere[m] movet. XIII. De absynthio ; lumbricos , fungos malos , livores , stomachum , nauseam , vertigines , somnum , caligines ; nervorum *dolores*. XIV. De lapacio ; melanchaeridas collectiones , dysentericos , fastidium , lichenas , dentium , parotidas , splenis duritiam , morbum regium , calculos , collectiones. XV. De bato ; vulnera , aures , profluvium , plagas , gingivas , cardiacos. XVI. De foeniculo ; tussem , vesicam , oculorum cicatrices. XVII. De mercuriali ; ventrem solvit , aurium. XVIII. De pastinaca ; menstrua , eunuchos facit. XIX. De gramine ; splenem , urinam. XX. De irio ; calefacit , tussem siccam , tussem iterum , somnum , torsiones , seminum lapsus , ischiaticos , paniculas , oculorum alhores , fistulas , lentigines , urinam. XXI. De betonica ; calculos , haemoptoicos , hydropicos , oculorum , aurium , stomachum , ventrem movet , tussem , vulnera , veretrum , capitis caligines , lacrimosos , sanguinem narium , vomitam , suspiriosos , phthisicos , purulentos , splenis , renium , lumborum , ventris dolores , frigora , vesicam , nauseam provocat , matricem , urinam , venena , splenem , ictericos , menstrua. XXII. De thymo ; calidus est , caliginem , lumbricos , urinam , menstrua , foetus mortuos , secundas , tussim. XXIII. De cymino ; calidus est , siccatur , torsiones , stomachum. De hysopo ; calefacit , phlegma deducit. XXIV. De sampuico ; hydropicos , urinam , intestina , menstrua , scorpioncs , luxos , furunculos , partus , secundas. XXV. De

saxifrica ; calculos , menstrua , renes , matricem , colum. XXVI. De chamaepete ; ictericos , hepaticos , urinam , intestina , vulnera , ventrem movet. XXVII. De dictamno ; foetum mortuum , sagittas , vulnera , venena. XXVIII. De anagallide ; suspirium , oculorum vulnera , caligines , dentium. XXIX. De arnoglossa ; dysentericos , sanguinem spuentes , vulnus , fistulas. XXX. De hierobotane ; vulnera , morsus omnes , colicos , strumas , hepaticos. XXXI. De centaurea maiore ; hepaticos , partum et secundas , splenticos. XXXII. De centaurea minore ; caligines , stomachum , hepar , morbum regium , quartanas , oculorum , lumbricos et tineas. XXXIII. De polygono sanguinem reicientes , mamillarum , aurium , dysentericos , dentium dolores. XXXIV. De polygonorum generibus ; genera eius quatuor ; gingivarum , ulcera oris. XXXV. De calydonia ; caligines , albugines oculorum , ictericos. XXXVI. De phlomo ; tumores , eunuchorum vulnera. XXXVII. De calamte ; cotidianas , tertianas , venena , vulnera , percussuras , testium tumores , urinam , menstrua , sanguinem excreantes , aurium vulnera. XXXVIII. De teli ; furfuras capitis , partus , tussem , febres acutas. XXXIX. Iterum de calamte ; serpentium morsus , lumbricos et tineas , elephantiam , serpentes fugat , cicatrices , collectiones , ischiaticos. XL. De pentaphyllo ; strungulii suffocationes , serpentium morsus , articulorum vitia , luxaturas. XLI. De plantophyo * ; contra maleficia. XLII. De botracio ; collectiones omnes , vulnera veretri , dentium dolorem , ischiaticos. XLIII. De pulegio ; calidum est , contra stomachum , contra frigus intestinorum , stomachum , nauseam capitis , ne in navi fastidias , menstrua , foetus , fella nigra , serpentium morsus , defi-

* *Infra pentaphyo.*

cientes , podagram , papulas , pruriginem , vesicam ; calculos , cor , pectus , articularum et splenis dolores , spasmum , ischiadem , coxarum dolorem. XLIV. De hyusquiamo ; oculorum fervorem , dentium dolorem. XLV. De artemisia ; podagram , intestina , vesicam , nervorum et coxarum dolores , matricem , menstrua. XLVI. De satyrio ; venerem , cicatrices nigras. XLVII. De aristolochia ; venena omnia , vulnere sinuosa , pavores infantium , cancrumata , polypum. XLVIII. De cardamo ; strumas , paniculas , sanguisugas eicit. XLIX. De tridagra ; caligines , oculorum suffusiones. L. De buglossa ; tertianas , quartanas , tumores , hilaritatem bibentium. LI. De heliotropia ; venenum , luxaturas , stomachi dolores , varietates , tertianas et quartanas , collectiones omnes , verrucas. LII. De polytricho ; collectiones , alopecias , venerem. LIII. De codio ; oculorum epiphoras , hemicranium , capitis dolorem , somnum. LIV. De bryonia ; spleneticos , podagram , tumores. LV. De myriophyllo ; vulnere omnia , oris dentiumque , oculorum albos. LVI. De cisso ; frigida est , capitis dolorem , calculos , splenem , phalangii morsum , foetores , surditiam aurium , cervices , caput ne a sole doleat. LVII. De hinola ; vesicam , dentes confirmat , lumbricos. LVIII. De serpyllo ; capitis dolorem , combustos. LIX. De absinthio ; fungos malos , livores , lumbricos , contusiones. LX. De tithymalo ; ventrem deducit , vomitum provocat , capillos exuit , dentes cavat , verrucas , lepram , fistulas. LXI. De saxifrica , calculos frangit. LXII. De cynoglossa ; serpentium morsus , quartanas , aurium. LXIII. De brassica ; tumores , podagram , laterum dolorem. LXIV. De hylorhodo ; praecordia , thoracem , spleneticos ; vulnere omnia , canis mor-

sum. LXV. De ampelo; ventrem, urinam movet, lentiginos, maculas, comitiales morbum, morsus omnes, ossa fracta. LXVI. De britannica; oris vulnere, dentium, paralysem, oris foetorem, ventrem movet, urinam, splenem. LXVII. De camila; sudorem nimium, corporis dolorem, nervorum, caput. LXVIII. De chamaedrye; convulsos, venena, ignem sacrum, podagram. LXIX. De olusatro; urinam, colum, intestina. LXX. De symphyto; profluvium omne, dysentericos, haemorrhoidas. LXXI. De ampelo; canis morsum, urinam. LXXII. De cromeo; morbum regium, canis morsum, venerem movet. LXXIII. De euzomo; podagram, venerem movet. LXXIV. De leucia; matricem, vulnere, menstrua, anum, dentes, podagram. LXXV. De cyclamino; caput purgat, hepar, splenem. LXXVI. De personacia; splenem, calculos, canis morsum. LXXVII. De eutychia; vulnere, testium tumores. LXXVIII. De scolopendria; potuum periculum vitat. LXXIX. De libanote; dentium causas, languentes, pruritus, impetigines, hepar, tussim, pulmones, oculorum albores. LXXX. De polypodio; ventrem purgat, phlegma, urinam. LXXXI. De lathyride; ventrem deducit, cerebri humorem. LXXXII. De sycoagrio; aurium, podagram, ischiaticos, impetigines omnes, ventrem deducit, phlegma, hydropicos, lumbricos, foetum mortuum, rabidos morsus, ictericos, venena, tumores. LXXXIII. De herpyllo; urinam, splenem. LXXXIV. De tridaco; combustos. LXXXV. De molocha agria; oculorum collectiones, apium percussum, capitis, acoras, combustos, matricem, venenum, lac mulieribus, vesicam, nervorum tumores. LXXXVI. De prasio; phthysicis, tussientibus, suspiriosis, phlegma, partus, venena, veretrum, laterum dolorem, caligi-

nes , morbum regium , aurium , scabias , tumores , lumbricos , nervorum. LXXXVII. De solago ; scorpiones , lumbricos. LXXXVIII. De cindio ; canis morsum , ulcera , furunculos , parotidas , splenis duritiam , tussientes , vesicam , ventrem , furfures capitis. LXXXIX. De staphysagria ; caput purgat , humores malos , pediculos , scabias , dentium causas , oris vulnera. XC. De thermosurino ; lumbricos et tincas , alopecias , pulices necat. XCI. De calamo ; tumores , ex frigore vulnera. XCII. De scyllitico ; hydropicos , perniones , paronychias , venena , narium foetores , oculorum. XCIII. De bulbo ; articulo- rum , impetigines , fracturas , morsus omnes , geniculo- rum. XCIV. De narcyso ; capitis , impetigines , livores , combustos , sagittas , sutes. XCV. De asphodylo ; men- strua , laterum dolores , tussim , hictulos interiores , ser- pentium , vulnera sordida , aurium vulnera , dentium , alopecias , combusturas , perniones , varietates. XCVI. De colocyntho ; ventrem purgat , choleram , phlegma , ischiaticos , fella , foetus discutit , hydropicos. XCVII. De hynia ; tumores , calculos , urinam , parotidas. XCVIII. De draconea ; aurium dolores , polypum narium , naris foetorem , caneros , partus , suspiriosos , iumenta sumen- tia , catarrhum , phlegma , urinam , ventrem , vulnera canerosa , collyria oculorum , serpentes , varietates , vul- nera recentia , perniciones , caligines , venena omnia , ossa fracta extrahit. CXIX. De camilia ; ventrem solvit , phlegma , fella , vulnera sordida , cicatricem , tussim an- tiquam , catarrhum , dentium. C. De amilia ; hepaticos , hydropicos , quartanas. CI. De sapa ; podagram , ser- pentium *morsus*. CII. De rhododaphne ; vermes vulne- rum , caligines , scabies. CIII. De scoliismo ; ossa fracta extrahit , perniciones. CIV. De chamaerco ; stomachi dolo-

rem. CV. De personacia ; articularum , calculos , caninum morsum , combustos. CVI. De cappario ; canis morsum , vermes , stomachum , spleneticos , calculos , paralyticos , ischiaticos , hydropicos , aurium dolorem. CVII. De althaea ; collectiones , anum , matricem , urinam , calculum , ischiaticos , colicos , dentium , maculas corporis , dysentericos , apium , venena , usturas , podagram , collectiones antiquas , matricem , veretrum , testes. CVIII. De narthece ; ventrem movet , venena , caligines , morbum regium , dolores ex frigore. CIX. De silio ; collectiones , parotidas , umbilicum , capitis dolorem , hemicranium. CX. De helenio ; tussientes , dentium dolorem , lumbricos , epilemticos. CXI. De polio ; epilemticos. CXII. De paeonia ; lunaticos , ischiaticos. CXIII. De mandragora ; oculorum fervores , collectiones , ulcera , ignem sacrum , serpentium morsus , articularum , ad soporandum , phreneticos , vulnera omnia , nauseantes. CXIV. De paconia ; secundas , ventris dolores , nephriticos , vesicam , matricem , calculos , stomachum , inguina. CXV. De squilla ; ventrem deducit , urinam , hydropicos , stomaticos , intestina , suspiria , phlegma. CXVI. De ordivelio ; serpentium morsus , arquaticos , tumores , oris vitia , tertianas , quartanas. CXVII. De psyllio ; frigida est , parotidas , collectiones , umbilicum. CXVIII. De origano.

INCIPIT LIBER SECUNDUS

DYNAMIDIORUM

DE AGRIS OLERIBUS VEL AGRESTIBUS.

Agreste vero olus quod os calefacit, et odorem reddit suavem, egeritur: quod vero viscidum et austerum fuerit, restringit: quod vero calefacit os, calidum est et siccum: quod etiam acidum fuerit, et frigidum, succus eius movet urinam.

1. Allium calidum est et deducit et mingitur: corporibus quidem bonum est, oculis vero perniciosum: movet etiam venerem et deducit, et quod invenerit simul deducitur, coctum tamen invalidum est: inflat autem calore suo et ventos movet: feminarum secundas provocat: potatum cum vino et pipere ictericos curat: stomachum laedit. Spicas tres cum lasere morsui canino inponito: tritum cum vino tineas ventris et lumbricos excludit.

2. Caepa quidem oculis prodest: infusa dolores et caligines tollit: sumpta nutrit phlegma: corpori inutilis propter calorem et acrimoniam, quia nec egeritur nec nutrit; nam et calefactione siccatur corpus. Caepam tritam cum aceto et sale morsui canino inponito: cocta cum melle trita omni plagae, veteribus vulneribus, morsui canino convenit. Succus eius cum rosacio surditiam aurium solvit: succus eius cum lacte mulieris aurium dolorem tollit. Alopeciae, si caepa fricentur, capillos nutriunt.

3. *Ulpicum indigestibile est : cum vino calculosis prodest.*

4. *Raphanum calidissimum est , humectam habet virtutem , et dispargit phlegma : folia autem eius minus austera sunt , sed articulis dolentibus contraria sunt . supernatat , et vix digeritur ; stomachum inflat ; contra venena subsidium habet , omnium medicorum opinione : semen eius fortius ipsa radice : sucus eius cum modico rosacio instillatus aurium dolorem tollit : radix eius commixta lavacris ictericos curat : in vino cocta calculos expellit : trita radix inposita livores tollit : sucus eius vermes necat : commixta nauseam provocat.*

5. *Gentianae¹ radicem siccam et in pulverem redactam , pondere drachmam I , vini cyathos III , ad serpentium morsus potui da.*

6. *Porri minus quidem calefaciunt , urinam movent et egeruntur : habent et partem purgatoriam ; humectant , carbunculum curant et stomachum : post cibum accipiendus est : tritus cum melle vulnera sordida purgat.*

7. *De porris qui non sunt plantati. Sectiles porri in cibo sumpti vocem purgant : sucus foliorum cum rosacio vulnera aurium et tumores sive percussuras curat : sucus eorum cum gallae pulvere sanguinem reicientes curat : semen tritum cum vino potatur contra fungorum praefocationes. Cocti stomacho utiles , crudi utentibus^{*} malum.*

* Cod. al.
dentibus.

8. *Sinape^{*} calidum est et egeritur , sed restringit*

* Ind. sc-
nape.

---

(1) Deinceps numeri articulorum cum indice iam non congruunt , quia index ex antiquo codice sumptus fuit ; deficientia autem folia ex alio item prisco codice , sed diversae lectionis , petenda nobis fuerunt.

urinam : semen eius tritum cum melle et aceto mixtum gargarizatum caput purgat : crudum stomacho contrarium : coctum in olere iuvat stomachum : semen eius tritum cum aceto serpentium vulnera curat.

9. De herbis agrestibus. Galeni. Stringus , hoc est uva lupina , quae et salutaris vocatur , frigida est et retinens : succus eius ignem sacrum curat : trita in emplastro tumores omnes tollit : folia eius trita cum sale parotidas discutit : cum cerussa et spuma argenti succus eius conbusturas sanat : succus eius cocturas in angulis oculorum refrigerat : cum rosacio aurium tumores tollit : contra stomachum positus febres tollit cum ardore : trita cum vino potata seminis lapsum constringit.

10. Iusquiamum , hoc est gingeralis sive symphonica * : folia eius trita cum farina tritici et axungia omnes tumorum duritias solvit. Folia eius trita cum butyro , podagrae tumorem conpescunt : succus foliorum eius cum farina sigillae et albo ovi , emplastrum factum , ossa fracta et carnem sanat : folia eius trita cum caricis , carbunculos sanant : succus foliorum eius cum vino potui datus foetum extrahit : succus eius aurium dolorem tollit , et vermes necat : semen eius in vino cum papaveris semine tussientibus succurrit : ex succo eius in umbra siccato , collyria facta oculis dolentibus prosunt et fistulis : semen eius carbonibus fumigatum sanguisugam proicit ; simili modo et dentium vermes : semen eius ischiaticos curat , si custodiatur usque in crastinum : radicibus eius in vino coctis contra dentium dolorem os abluatur.

11. Glyconii , hoc est pulegii , masculi rubeus , feminae flos albus , virtute thermantica calefacit et deducit et extenuat et purgat et digeritur : decoctio eius po-

* Cod. al.
insana.

tata menstruum deducit , foetum et secundas extrahit : coctum in melle et aceto gargarizatum humorem capitis deducit : in vino coctum potatum torsiones intestinorum et tussim cum phlegmate et catarrho male patientibus *succurrit* : flore trito cum aceto nares perungue : tritum cum polenta tumores conpescit : folia eius trita cum sale spleneticos curant.

12. Origanum , hoc est colena , calidum est , et mingitur , et deducit etiam phlegma : choleram et sanguinem conpescit : elixatura eius in aqua potata hepaticos et tussientes iuvat : cum vino albo coctum pota contra scorpionum et aranciarum ictus : in oleo et aceto coctum cum lana sucida fracturis et luxaturis inpone.

13. Peganon , hoc est ruta acris hortensis , nec minimae virtutis , calidum est , et mingitur et deducitur phlegma : cum vino potui datum , urinam et menstrua movet. Ruta trita cum melle potata inflationes stomachi aufert : semen eius cum vino potatum torsiones ventris tollit : semen ipsius cum vino omnia venena excludit : in oleo coctum et per clysterem iniectum , intestinorum dolores tollit et lumbricos : folia eius viridia trita cum suco sicco hydropicos curant : sucus eius cum melle attico et felle perdicis , oculorum caligines tollit : trita cum vino stomachorum et matricum et calculorum dolores tollit.

14. Asparagus in cibo sumpta * stomacho prodest : * Ind. calida est : radices eius in vino coctae vesicam curant ; *masc.* quartaque denarii pars dentium dolores tollit : renium dolores et urinarum suffocationes purgat.

15. Absynthium elixatum cum marrubio et lupino tritum , in umbilico positum lumbricos excludit : sucus eius potatur contra fungorum suffocationes : folia eius

trita cum melle percussuras tumentes et livores conpe-
scit : ramusculus eius viridis cum melle decoctus et ra-
dix , stomachi inflationes aufert : pulvis radicis eius in
mulsa potatus somnum praestat et torsiones tollit : sto-
machi extensionem et inflationem . . . turiones eius
virides et cydoniorum poma in cibo cocta cum lana sto-
macho inponito : semen eius in pulverem redactum dato
potui cochlearium I, cum calda , contra stomachum
nauseantem , et tremorem , malefactionem , vertigines
capitis , et somnum , vel oculorum caligines : in oleo co-
ctum et colatum , ex eo ungitur corpus vel nervorum
dolores.

16. Lapacii agrestis genera quatuor. Agreste efficacia-
simum : sucus eius melanchaeridas curat : folia eius trita
collectiones spargunt : semen tritum cum aqua dysente-
ricos et coeliacos stringit , et fastidium tollit. Radices
eius coctas iacito tritas ; lichenas radunt : in vino co-
ctis conlue dentium dolorem : in vino coctae tritae pa-
rotidas curant : in aceto coctae tritae splenis duritiam
solvunt : sucus eius cum vino potus morbum regium
curat et calculos frangit : folia eius trita cum axungia
et vino gallinaceo et sapone in folio caulis , opere calido ,
obruo , lentiolo inducto , collectiones maturas sine fer-
ro rumpunt : folia eius trita cum axungia et pane trito ,
tumores et duritias spargunt.

17. De sentice , hoc est rumice. Batus vulnera pe-
riculosa ex se nata , foliis coctis in vino tritis cum mel-
le curat ; sucus eius aurium dolorem tollit : turiones in
aqua coctos pota , profluvium mulieris sistunt : folia eius
plagas recentes iungunt : in vino coctis gingivarum tu-
mores linito : cymas eius tritas in calda pota contra pro-

fluvium sanguinum : folia eius trita in mamilla sinistra inposita cardiacos curant.

18. Foeniculi agrestis radices tritae cum vino tussientibus prosunt : in vino tritas cum radio apii, sucum colatum, pota contra vesicae dolores : sucus eius cum lacte mulieris oculorum cicatrices curat.

19. Mercurialis similis est ocymo : cocta cum pullo- rum carnibus ventrem solvit : sucus eius cum rosacio aurium dolorem tollit : et siquid in aurem introierit, expellit.

20. Pastinaca silvatica. Radix eius in aqua mulsa cocta menstrua purgat, radices eius tritae testiculis ap- positae eunuchos faciunt.

21. Pimpinella a morte ac clavo liberat.

22. Irius, hoc est gladiolum, vel erysimon, quod est lilium agri, vel lilium ceretnum*, calefacit, non tamen egeritur : ad tussim siccam radix eius in mulsa cocta potatur : ad tussim cum dolore pulvere ex radice eius cum melle dato, cochlearium I : pulvis radice eius in mulsa potui data somnum facit et torsiones tollit : pulvis eius cum pusca seminum lapsus spontaneos curat, hoc est gonorrhoeas : elixatura radice eius per clysterem ischiaticos curat : radix eius trita et cocta parotidas et panniculas curat : cataplasma pulveris radicum eius cum melle albores oculorum tollit et fistulas curat ; lenticulas et maculas de facie praegnantium tollit : pulvis ipse in mulsa potata urinam solvit.

23. Betonicam, quam quidam cestron, alii vero lactariam vocant, tunsam cribratam in mulsa contra urinae difficultatem vel calculum pota : pulvis eius cum pusca haemoptoicos curat : cum vino et melle hydro- picos desiccat : folia eius trita oculorum percussuras

curant : succus eius cum rosacio aurium et stomachi dolores tollit : pulverem eius , si febricitet ; cum calida dato ad stomachi dolores ; si non febricitet , cum vino : cum mulsa ventrem movet : ad tussim cum melle : folia eius cum sale trita vulneribus recentibus medentur : foliis eius in vino tritis fove tumores sive vulnera veretrorum , et pulverem eorum inponito. Capitis fracturae betonicam contusam superponito : radicibus in aqua decoctis ad tertias , vitia et dolores oculorum foveo , et ipsa folia super oculos pone : ius eius cum aceto in aures dolentes inmitte : ad caligines , betonicae drachmas III , aquae calidae cyathos III. ieiunus bibe ; deducit in inferiorem partem cum sanguine qui caliginem facit ; ad lacrimosos oculos betonica manducetur : ad sanguinem de naribus betonica ad tertias in vino cocta gargarizetur : ad vomitam et thoracis dolorem betonicae drachmae II , et aquae tepidae cyathi II. bibantur ; similiter ad suspiriosos : ad phtysicos qui purulenta excreant , betonicae drachmas III. cum melle ieiunus glutiat : ad stomachum drachmas IIII. manducet per triduum , et aquae cyathos IIII : ad iocinerum dolorem similiter ut supra cocta potui datur , spleneticum iuvat : ad renium dolores , betonicae drachmas III , vini veteris cyathos III , piperis grana XXVII , calefacta ieiunus bibat : ad lumborum dolorem betonicae drachmas III , ex vino amineo cyathos III , piperis grana XXVIII , calefacta ieiunus bibat : ad ventris dolorem betonicae drachmam I. in aquae calidae cyathis III. bibat Hi tamen , quorum nexus cruditate intestinorum torquetur , ad alvum concitandum betonicae drachmas IIII , mellis cyathos III ; ad tussim , betonicae drachmas duas , et mel accipiat per dies VIII. Ad cotidianas betonicae drachmas II , arnoglossae drach-

mam I, aquae calidae cyathos III. bibat ^{sub} accessione. Ad tertianas betonicae drachmas duas, et pulegii drachmam singulam, aquae calidae cyathos XX, sub ipsa accessione da bibere; sanat. Ad vesicae dolorem betonicae drachmas III, apii radicem libras III. decoque in sextario aquae ad medias et cum decoctum fuerit . . . supermisceatur; da bibere. Ad oculos lacrimosos betonicae drachmas III, et aceti excedentis et mellis $\frac{1}{2}$ I, et aquae calidae cyathos VIII. bibe. Ad hydropicum betonicae drachmam I, et aquae calidae cyathum I. triduo bibe. Radices eius tunsae cribratae cum aqua mulsa nauseam cum phlegmate provocant. Pulveris cribrati ex foliis eius scripulos III. cum mulsa da potui eis qui aliquo casu omenta laeserunt, nec non et matrici mulierum. Betonicae drachma I. cum vino potata ventrem et urinam movet: veneno betonica fortiter resistit: cum aqua calida potata spleneticis medetur: ex eius pulvere et melle ad fabae magnitudinem post caenam accepto digestionem facies: haemoptoicos drachma I, cum vino ictericos sanat, menstrua deicit: drachmae III. cum mulsa accipiantur, ventrem purgant. Pulverem vero eius si necesse fuerit servare, in vas fictile reponatur.

24. Thymum virtutem habet calidam ut hyssopus, caliginem discutit, lumbricos eicit, urinam compellit, menstrua provocat: foetum mortuum extrahit ac secundas pulvis eius cum vino potatus; cum melle mixtus pulvis tussim tollit.

25. Cyminum virtutem habet calidam et desiccativam: in oleo coctum per clysterem iniectum torsiones intestinorum tollit: in vino potatum dolores stomachi tollit, urinam provocat.

26. Hyssopus calefacit et phlegma deducit.

27. Sampsuci, hoc est casiae, decoctio potata, principia hydropicorum, urinarum difficultates, intestinorum tormenta, menstrua provocat: tritus cum sale, ut emplastrum impositus, contra ictus scorpionum: cum cerota mixtus luxis prodest: cum polenta tritus fervores oculorum: cataplasma difficultates partuum accelerat.

28. Saxifrica, hoc est tiraria, tunsa cum pipere et vino calculos frangit, urinam solvit, menstrua provocat, renium dolorem et matricis et colli tollit.

29. Chamepetys, hoc est cucurbitatis, quod ex parte odorem cucurbitae referat. Folia eius cum radice trita, in vino potata, ictericos, hepaticos, urinarum difficultates, torsiones ventris et intestinorum *uvat*: trita cum mulsa ventrem movet: tunsa cum radice sua vulnera antiqua et sinuosa curat, et vulnera in tibiis sive in pedibus.

30. Dictamnium, hoc est pulegium Martis. Sucus eius in lana matrici superpositum mortuos foetus excludit; siquid corpore inhaeserit, folia trita inponito: potatum ex vino partum et secundas eicit: folia eius trita vulneribus recentibus . . . . succus eius omnium morsus et venena: et sagittas expellunt cum vino potata. Siqua mulier in utero foetum mortuum habuerit, succum eius cum vino bibat; si febricitat, cum aqua calida: ad plagam succum infunde, et eundem succum bibe: contra venenum cum vino potui dato. Tanta vis est dictamni, ut non solum interficiat, sed ubicumque fuerit serpens, praesentia sui eos edeat*: si odor eius a vento extollitur, ubicumque eos tetigerit, mox occidet. Fertur exemplum. Caprea vel cervus in venatione si telo percussus fuerit, venit ad dictamnium; mox ut pascitur, sagitta excutitur et plaga sanatur. Dictamnorum

* *Excitat?*

acrimoniam , millefolium , ambrosiam , sucum eorum , cum adipe pones in plaga.

31. Anagallidis , hoc est auriculae muris , sucus cum melle acapno vulnera oculorum et caligines curat : naribus infusus , dentium dolores tollit.

32. Serpyllum flores *habet* candidos ut canos hominum ; ideo polion dicitur. Ad epilemticos et lunaticos cum aceto scillitico ante accessionem potui da : item pilulam eius vel radicem in linteolo mundo circa collum liga.

33. Centaurea maior , hoc est semper viva , cocta in aqua hepaticis et splēneticis prodest : cocta in vino parum et secundas excutit potui data : folia eius trita cum axungia vulneri inpone.

34. Centaureae minoris sucus cum melle acapno oculorum caligines tergit : in aqua ad tertias potui data stomachum , hepar , morbum regium , quartanas , et suffusiones oculorum curat : in vino cocta lumbricos et tineas ventris occidit.

35. Polygonus , hoc est sanguinaria sive spinatia , hoc est centonodia , sive sensur *. Sucus eius cum pusca potatus sanguinem reicientes sanat : tunsas cum butyro tumores mamillarum sanat et lactem provocat : sucus eius cum rosacio aurium dolores et vulnera sanat : cum calda potatus dysentericos stringit : radices eius commasticatae dentium dolores tollunt. Polygonorum genera sunt III: primum genus sunsur , quae et sanguinaria fructicosa , serpens terra , stiptica quia stringit. Secundum genus , minor , ut gramen folii , sapore nigrior , et geniculis densior : semen eius urinam movet , et dolorem vesicae tollit. Tertium genus orion vocatur ; nascitur in montibus , arundini similis tenerae uniuersae , mul-

* *Infra
sunsur.*

tis geniculis, ischiaticis commodum. Quartum genus hylicum appellatur, hoc est silvestre; paene simili arboribus frutice, fruticosa et lignosa stirpe cedri, rubicundum partibus binorum palmorum. Cocta in vino givarum vitio, si os conluas et ulcera oris curat.

36. *Chelidonia*, Italis hirundinina. Sucus ex radice eius et foliis cum melle attico et vino vetere, et pilula piperis albi, caligines et albos oculos antiquos curat, maxime flores eius. Sucus eius ad umbram siccatus, admixto melle, ut collyrium oculorum impetus sanat. Ad caliginem oculorum, *chelidonia* cum axungia inponitur, ante quam fovetur. Ad parotidas, *chelidonia* cum sebo caprino contere et inpone. Ad combustum, in aceto contritam inlinito fronte et capite. Radix eius cum anetho in vino cocta hepaticos sanat. Caliginem, et qui ulcera habet in oculis, et scabitudines, et albuginem, extenuat facillime. Suco radicis eius cum vino veteri et melle attico et piperis albo in se bene contrito inunges intus; perfecte medetur; nos ipsi experti sumus. Aliqui de suco eius oculos inungunt. Sucus eius vel flores expressi, mixto melle attico, sanant. Ad capitis dolorem vel dentium *chelidoniae* radicem, et cypressi folia trita, et taedam masculam, aceto decoque et tepefacta gargariza. Ad parotidas et phimata herba *chelidonia* cum axungia inponitur. Ad combustum *chelidonia* cum sebo caprino contere et inpone. Ad auriginem herbam *chelidonia* tritam cum aqua bibe; miraberis. Caliginem oculorum *chelidoniae* sucus vel flores expressi, mixto melle attico, mire curant. Qui secum habuerit, si quis venenum dare voluerit, prius ei de manu poculum cadet quam venenum accipiat.

37. *Calamitis* genera sunt tria; unum montanum,

foliis ocymi simile , sed subalbidum , ramis angulosis , foliis dentatis , flore purpureo. Aliud genus pulegii foliis simile , sed maius ; odore quoque simili , unde pulegium agreste dicitur. Tertium genus foliis mentae agresti similibus ; et hoc maius est omnium trium , sapore amaro , virtute thermantica. Radices eius inutiles. Sed montanum vehementius. Contra morsus serpentium , si contusa vulnere adponatur , et cocta potetur. Cum sale et melle lumbricos et tineas necat: contra elephantiam vero prodest , si vel cruda vel elixa comedatur et bibatur ad seram. Folia eius tinsa cum axungia , pedum dolorem et podagram mitigant : in mulsa potatur propter intestinorum tormenta : folia eius incensa serpentes fugant , vel etiam humi sparsa : cum vino cocta trita cicatricibus nigris adposita , exalbat eas ; collectiones maturas rumpit , saniemque deducit : ischiaticis ad locum dolentem adposita remedium praestat.

38. Calamitis , hoc est nepetae , folia trita cum calda cotidianis dantur ante horam accessionum , sive tertianis. Folia eius ex vino pota contra omnes morsus venenorum : trita vero vulneribus adponuntur : cum sale trita percussuras et livores sanat : cum uva passa trita tumores testium tollit. Primalia * in vino cocta foveto. Nepeta * Ita cod. calidissima est ; unde ex ea fit antidotum quod diacalamtis dicitur. Urinam concitat , menstrua movet. Succum eius cum mulsa potent qui sanguinem excreant.

39. Quinquefolium circumscriptis ter digito medio et pollice sublatur , capiti inlinitum sanat : radix eius capiti alligata , mire sanat. Ad oris vitia , quinquefolio in pulverem redacto , admixto melle , os perfrica ; linguam , arterias , et fauces purgat : succus eius potatus vel fronti

inlinitus sanguinis fluxum restringit : tunsus potatus dolore ventris tollit.

40. Telis, hoc est foeni graeci, semen in pulverem redactum furfuras capitis radit : cum vino et nitro idem semen decoctum in aqua et potatum difficultates partus excludit : in aqua ad tertias decoctum, adiuncto melle, potui da ad omnem raucedinem in balneo mox ut coeperit sudare : similiter contra tussim vetustissimam. Semen eius pari pondere cum lini semine tritum in mulsa coctum, stomacho inpositum, febres acutas conpescit.

* Ita cod.

41. Ancesta, id est croxentella, hoc est sclataollas *. Radix eius trita pota prodest dysenteriae.

42. Pentaphyllum, hoc est quinquefolium vel quinque digitorum. Suci eius cyathi III. strungulii suffocationes curant. Sucus eius cum vino serpentium morsus tollit : folia eius trita cum vino et adipe sine sale cancri vulneribus inposita, excreant : folia eius trita cum axungia, articulorum vitia et luxaturas sanant.

43. Pentaphyon, id est gudubal, qui et pedes leonis dicitur, simulat millefolium. Frutice eius sine radice cocto in aqua nymphali, luna crescente, lavato eos qui maleficiis adpetuntur; et fumigabis in domo silenter de radicibus aristolochiae.

* Ind. botr.

44. Butracion *, hoc est apium agreste, sive apium risum, collectiones omnes, vel siquid volueris sine ferro incidere, solvit. Radices eius tritas in corio nucis inpone : folia eius trita cum axungia sine sale vulnera veterrima curant : radix eius commasticata dentium dolores tollit ; radices eius tunsas in corio nucis ischiaticis et arthriticis inpone : tumorem deducunt. Ideo antiqui sideriten vocant, quod sic carnem incidit ut ferrum.

45. Pulgium quam vim medicaminum habeat, mul-

ti ignorant. Duo genera sunt ; masculum , florem habet album ; femina , rubeum sive purpureum , estque calidissimum. Habet aliquid mirabile in se , quod maximis caloribus floreat , cum fere aliae herbae arescant. Caput ne ab aestu concalescat *facit*. Ferunt quod si hieme sub aure portetur , nec gravitudo sentiatur nec perfrictio. Ad dolorem infantium intestinorum , pulegium et cyminum tritum in aqua bibatur , et super umbilicum ipsas herbas tritas inpone : tritum in aqua calida dato ; sanat stomachum : maceratum cum aceto potatum , nauseam stomachi sedat. Si autem infans in utero mortuus fuerit , pulegii ramos tres recentes , qui odorem habeant , tritos in vino veteri , quartam partem quartarii da bibere ; sanabitur. Ad tertianas , pulegii ramulos tres involvis in lana ante accessionem. Si coronam in capite habuerit , dolorem tollit. Si mulier minime purgatur , pulegii pondus semunciae in oxo , cyathos duos , da bibere. Ad ventris dolorem , pulegium in aqua fervente maceratum tamdiu donec bibi possit , optimum est : item masticatum et umbilico colligatum , dolorem tollit : corona ex ipso dolorem capitis tollit : ne in nave nauseas , pulegio et absinthio et oleo et aceto nares frequenter frica : decoctio eius hausta menstrua movet , foetus discutit , secundas provocat : contra nauseam vel intestinorum torsiones siccum tunsum cum pusca bibe , ut per alvum nigra fella deducat : cum vino acceptum serpentium morsibus subvenit : deficientes cum pusca trita apposita naribus recreat : cum polenta trita cataplasma , omnes fervores tollit : podagricos sola trita et inposita iuvat : cum ceroto mixta papulas in facie siccat : decoctio eius in corpore infricta pruriginem sedat : ad vesicam vel calculum , pulegium bene tritum cum

vino cyathos II. ieiunus bibe, et continuo in solium descendat; frequenter factum proderit. Siquid circa cor vel in pectore dolet, pulegium glutiat ieiunus cum aceto, cyathos duos. Si spasmus fuerit, tum in aceto cyathos duos ieiunus bibat. Si mulier opticuerit*, pulegium in pulverem redactum lana convolutum subiciatur. Ad morbum articularum pulegium in oxymelle, quartarium cyathos II, ieiunus bibat, et eiciet bilem et saniem albam, et facit ut facile respiret. Ad splenis dolorem, pulegium et acetum coctum calida permixtum pota. Vide ne praegnanti pulegium dederis. Ad ischiadem vel coxarum dolorem, pulegium et piper aequis ponderibus tritum in balneo perfricabis ubi dolet.

46. Iusquiami, qui dicitur insana, genera sunt III; unum flore purpureo, minoribus foliis, calyculis duris et spinosis, nigro semine. Aliud florens ut malva, foliis et calyculis mollioribus, semine rufo; haec utraque periculosa sunt, et insaniam faciunt. Tertium genus magis lanuginosum, et floribus et semine albo, nascitur quam maxime humectis locis; hoc namque medicinae aptum est. Sed si hoc non potest invenire, rufum melius est, quia nigrum fugiendum. Hoc est albo semine, et cum omni corpore teritur: sucus eius in sole siccatus, eodem anno vim medendi habet: et ex semine eius sucus cum aqua calida eandem vim habet. Semen eius cum farina mixtum ex aqua modica temperatum, oculis fervorem et dolorem sedat. Radix eius si in aceto trita coquatur, in ore tenendo, dolorem dentium sedat.

47. Artemisiae, hoc est zygiberis, genera sunt III, monoglossa, tagantes, leptaphyllos. Monoglossae folia trita cum axungia podagram mitigant. Tritam in mul-

* Ita cœd.

sa pota contra intestinorum tormenta. Tagantes vel quinque digitorum, trita cum foliis, ad vesicae dolorem, si febricitat, ex calida; si non, cum vino, in oleo cocta unguito nervorum et coxarum dolores. Leptaphyllos trita cum vino potui data matricis dolores tollit: cocta in aqua cum absynthio ad vaporem eius, matricis causas a partu dolores intestinorum pondere tollit. Sucus eius pectini superpositus menstrua movet: decoctio sive succus eius, aut pulvis ex ipsa, in aqua calida si bibatur, eadem praestat.

48. Mentastrum a Graecis calamita vocatur. Suci eius cum vino mixti cyathus I. in auriculam conicotus, vermes natos necare creditur. Elephantiosis folia eius adhibe ad manducandum.

49. Satyrion, Romani priapiscum dicunt, quod et tentaticon, id est mazicinum, quam vulgus extingun vocat, alii gartcolon. Si quis venerem non potuerit adire, testiculum dextrum, qui maior est, cum piperis longi granis XLIII, ut in se habeat dimidiam unciam et herbae superscriptae, mellis $\frac{1}{2}$ III. in vino optimo medicamen solvis pondus scripulos VIII; per triduum sumat. Colligis eam in mense iulio. Radix eius trita cicatrices nigras tollit et dolorem.

50. Aristolochiae, id est falternae hoc est raiiae, genera sunt III, id est nodosa, longa, et rotunda. Radix eius cum veneno potat, siquis venenum biberit, et contra omnium venenorum morsus. Radix eius in pulverem redacta, omnia vulnera saniosa curat: infantium pavores vel aegritudines sedat. Ex radice in carbonibus fumigato. Ad fistulas, radicem eius in epirum* inicito. Ad * Ita cod. canchromata et polypum, naribus radicem eius cum cypero et dracontae semine, melle commixto, inicito.

51. Cardami agrii, id est nasturtii agræstis, folia cum lomento trita inducta, duritiam paniculorum spargunt. Semen tritum in aqua cola; naribus iniectum, sanguisugas eicit.

52. Tridagrae, hoc est lactucae silvaticae, sucum cum melle acapno sine fumo collectum, et vino vetere mixtum, et felle vulturis, teris et recondis in ampulla vitrea, et uteris: omnes caligines et suffusiones oculorum sanat. Multi bene sarraciam vocant quod dorsus eius in modum serrae est.

53. Buglossa, hoc est lingua bovis, id est sibissisonc*, ad tertianas sive quartanas: ad tertianas III. ramos; ad quartanas IIII. ex mulsa pota. Folia eius trita tumores tollunt: in vino potata hilaritatem faciunt. Linguam bovis cum melle et pane tritam vice malagmatis inponis; mirifice rumpit apostemata.

54. Heliotropiae, id est solisequae, id est intybi agræstis, sucus ex vino potatus venenum excludit: folia eius tunsaluxaturas sanant: in cibo aut in potu sumpta stomachi dolorem tollunt: sucus eius cum vino potui datus varietates corporis tollit: semen eius cum vino tertianas et quartanas tollit: trita cum axungia omnes collectiones tollit, strumas, furunculos, parotidas. Haec et verrucaria dicitur, quod extinguat verrucas sive potata in aquae sextario sive in cataplasmate.

55. Polytrichus, sive adiantus, hoc est coriandrum agreste, sive capillus Veneris. Folia eius cum pipere et vino potui dato; collectiones sanat: sucus foliorum eius alopecias capillis provocat: in ius gallinaceorum commixta venerem nimium solutam provocat.

56. Codii agrii, hoc est papaveris agræstis, genera sunt II, album et nigrum. Sucus calyculorum eius cum

foliis suis epiphoras oculorum curat : semen eius cum aceto tritum , hemicranium curat : in aqua tritum , capitis dolorem tollit et somnium facit. Est et aliud tertium genus capite grandi oblongo , efficacissimum somni.

57. Bryonia , id est vitis alba , sive avena , hoc est nossa , alba efficax. Radix eius ex vino potata spleneticos per urinam digerit ; trita cum melle podagram mitigat , et omnes tumores tollit.

58. Myriophyllon , quod et balasticon , seu centifolium , omnia vulnera antiqua sinuosa curat pulvis et flores eius. Flos eius tritus cum butyro vulnera oris et dentium curat : folia floresque eius trita cum lacte mulieris albore oculorum tollunt.

59. Cissi , id est hederæ , genera sunt multa ; alba , efficacior ; omnium frigida virtus. Sucum eius cum aceto et rosacio fronti inlinito ; capitis dolorem tollit : folia eius trita cum mulsâ calculos expellunt : grana eius cum vino potata trita , spleneticos curant : radix cum vino , phalangionis morbum. Sucus infunditur ad narium foetorem ; mixtus cum vino auribus infusus , surdos emendat : cum rosacio aurium dolores et tumores tollit : addito aceto , ungue cervicem , dolores tollit. Cissi melanae , hoc est hederæ nigrae , bacæ VII. aut XI. tritæ in aqua calculos frangunt. Sucus eius cum aceto et rosacio si cervicibus inunctus , omnes dolores capitis tollit , et ne a sole doleat iuvat.

60. Hinola campana agrestis dicitur parachironia , ab aliis centaurea , panachilinion , helena. Ad vesicæ dolorem ipsa , et apii semen , et asparagi , focniculi radices , in unum trita tepido potui data , efficaciter prosunt : a ieiuno commanducata , dentes confirmant : folia eius in vino trita ad lumbricos inponantur.

61. Asterii , id est cucumeris agrestis , bacas si dederis manducare luna decrescente , cum sol fuerit in signo virginis ; et ipsa herba in collo suspensa , remediabitur cadivis. Ad spasmus , ut supra diximus , portet secum.

62. Serpyllūm a Graecis dicitur gigus , ab aliis polion , ab aliis cicer erraticum. Ad capitis dolorem sucus eius cum oleo et sale frictus , bonus est. Serpyllum decoctum in aceto linitur temporibus et fronti. Ad combustum , serpyllum et ancusae surculus ꝑ I, spuma argenti ꝑ III, et rosa ; haec omnia teris cera punica , adipe anserino et ursino et cervino lib. ; simul coques , colabis , et uteris.

63. Absynthii ad periculum fungorum sucus cum aceto bibatur : ad livores tollendos absynthium in aqua decoctum superliga ; si corpus . . . fuerit , cum melle. Ad lumbricos , absynthii et marrubii et lupinorum paria pondera in aqua mulsa decocta aut in vino , in lumbis aut in umbilico posita necant lumbricos. Folia absynthii contusa auferunt dolores corporis vel contusiones.

64. Tithymali , seu lactariae , genera sunt II ; masculum carcius dicitur , femina misimiten vel carbicen vocatur. Licet varia sit figura , una tamen in catharticis vis eorum. Lactis tithymali drachma I, cum aceto et aqua potata , ventrem cum phlegmate et felle deducit : si autem cum mulsa accipiatur , etiam vomitum provocat. Aestatis tempore colligitur , et sucus eius intra vas fictile reservatur. Cum herba , farinae pilulae ad modum herbae factae , et lacte eius consersae cum melle decocto involvi debent , ne fauces exasperentur ; bene solvunt. Suco eius recente inlito , capilli excidunt ; et si

saepius inlinieris, numquam renascuntur. Fistulae etiam cavorum dentium idem succus infusus dolorem sedat. Observandum ne linguam adduret. Lac eius mixtum cum botracii suco verrucae suppositum, tertia die sanabit. Flore eius cum resina decocto leprosum superinungue: succum radicum eius in vino coctum fistulis inicito.

65. Saxifrica, quam Graeci *adiantum* vocant, alii *scolopendriam*, trita in vino, aut si febricitet in aqua calida, calculos frangit.

66. *Cynoglossam*, quam Latini *linguam caninam* vocant, alii *lucreon*, alii *spleneticon*, contra morsum serpentis in vino pota et aqua. Ad aurium vitia, succum eius cum passo et oleo tepefactum instillato.

67. *Brassicae agriae*, hoc est *caulis agrestis*, folia cum *axungia* trita *malagma* inposita, omnes tumores tollunt, et *podagram* refrigerant, et laterum dolori subveniunt.

68. *Hylorhodi*, hoc est *rosae agrestis*, fructus in calida potatus praecordiorum et thoracis dolores tollit: flos eius tritus in calida *spleneticos* curat, et per urinam digeritur: corticem eius tritam cum aceto super splenem ponito: radix eius in pulverem redacta omnia vulnera curat, et canino morsui vel rabido *subvenit*.

69. *Ampelos agrios*, id est *agipos*, sive *vitis agrestis*, alba, efficax, candidis foliis, radix ut *raphanum* in calida potatur et urinam movet. Radix eius trita *lentigines* et *maculas* tollit: in vino potata cum *pipere comitiales morbos* et morsus omnes tollit: trita inposita, ossa fracta glutinat.

70. *Britannicae*, id est *betae agrestis*, succus omnia vulnera oris curat, dentium dolores tollit, *paralysin* in

vino pota ; cum vino et melle trita oris foetorem emendat : in cibo sumpta vel potata alvum et urinam movet : radix eius in vini cyathis III. spleneticos curat.

71. Camilae agrestis genera sunt duo ; maior , ut folium foeniculi ; minor , ut anethi. Flos eius cum semine in oleo coctus sudorem nimium restringit. Ad corpus dolens , sive nervos , et ad capitis dolorem sine febre , florem eius in oleo coques , et inungues corpus.

72. Chamaedryos, vel chamaranti, florem purpureum tritum in vino pota ; convulsos et intus ruptos sanat : ad omnes morsus serpentium et venenorum et ignem sacrum cum vino pota : trita cum calida podagricis paregoridiat * mire.

* Ita cod.

73. Petroselinum , hoc est *plusatrum* agreste , calidam et siccam virtutem habet : tunci cribrati drachma I. cum vino urinam et menstrua movet : coli et intestinorum dolores mitigat.

74. Symphyton , id est *anagalicum*. Ad omne profluvium , sive narium , vel sanguinem vomentibus , dysentericis : ad haemorrhoidas , radices eius in pusca tritas potui da.

75. Ampeloprason , id est *aritillum* , in vineis nascitur : folia porri similia , non grandia , trita , morsui canino succurrunt , urinam movent.

76. Cromeon agrion , hoc est *caepa* vel *civa canina* , trita in vino morbum regium curat : trita cum melle morsum caninum antiquum tergit : semen eius in vino venerem movet.

77. Euzomon agrion , hoc est *parietaria perdicalis* , *eruca agrestis canina*. Podagrae fervori tritam cum axungia sine sale inponito : semen eius in condito venerem movet.

78. Leuciae, id est violae, genera sunt III, purpurea, albida, et subnigra, una vis. Cocta cum radicibus suis in cathismate vaporato torsiones matricis curat: folia eius trita cum axungia vulnera antiqua sanant. Viola, cuius est color milinus maxime medicamini apta, menstrua provocat. Folia eius tinsa et ceroto mixta rhagadiam curant: cum melle mixta cancrum dentium, quo dentes flecidunt, sanat: seminis eius drachma I. cum melle triti genitalibus adpositi menstrua movet: radices eius podagricorum pedibus adligatae prosunt.

79. Cyclamini, id est cymbalariae, succus cum melle mixtus naribus iniectus caput purgat. Ad hepatis et splenis *dolores* radices eius cum pipere et vino pota.

80. Personaciae, id est lappae, flos tritus in pusa spleneticos, in mulsa calculos: cum sale morsui canis subvenit.

81. Eutychiaefelicis, id est scillae, radix trita vulnera veterrima curat: folia eius trita cum axungia testium tumores tollunt.

82. Scolopendria cocta cum menta et apio potuum periculum vitat.

83. Libanotis, hoc est rosmarinum, Latini salutarem vocant ob effectum *. Ante quam tus scirent, de hac herba omnes deos placabant. Radix eius commasticata dentium dolorem tollit: oleo cocta unguito corpus languentis, emendat: trita cum vino pruritus impetigines ut araneas extergit: in aqua ad tertias decocta cum spica nardi, hepatis dolorem tollit. Pulverem eius in ovo sorbili da tussientibus: trita cum pipere et melle pulmones sanat: flos eius tritus cum melle acapno albos oculos tollit.

84. Polypodium nascitur in teneris petrarum ter-

ris , sive quercubus veteranis. Radix eius in mulsa cocta , cum pipere trita , ventrem sine mora deducit , choleram purgat et phlegma , urinam movet ; et cum pulli iuscello coctae radices superdantur.

85. Radiolum , id est felicina , cum punctis aureis contusum ante curiose depurgatur : cum aceto scillitico decoctum inunctum capitis dolorem tollit. Radicis eius evulsae cum cortice , depurgatae , coctae cum malvis , ius bibe ; sine taedio ventrem deducit. Huius radioli radices purgatae , per triduum infusae in vinum et potui datae , quantum est medius calix , hoc idem faciunt.

86. Lathyridis , hoc est septigranae , grana VII. in mulsa devorata ventrem deducunt et phlegma , vacuant et humores cerebri. Folia eius cum pullo cocta cathartica sunt.

87. Sycoagrii , id est cucumeris agrestis , sucum in aures instilla dolentes : radix eius cum polenta trita tumores spargit : cum melle et aceto cocta et trita podagricis cataplasmato : radix eius in oleo cocta per clysterem ischiaticos curat : et araneas in balneis perfricato : radicem eius tritam linito ; lentigines et omnes impetigines curat : suci radicum eius drachma , hoc est scripuli tres , ventrem deducunt , et omnes humores et phlegma : hydropticis de suco radices eius cum cucumere electuarium * conficitur : folia trita umbilico adposita lumbricos excludunt , et alvum concitant : sucus radices eius mortuos foetus excludit : contra rabidos morsus ex calida pota : sucus eius naribus infusus ictericos sanat , et omnia venena expellit : radicem eius cum axungia tritam podagricis inpone , tumorem tollit.

* Cod. al.
elaterium.

88. Herpylli, hoc est cicicris agrestis, radices in aqua cocta ad urinarum difficultates, et ad spleneticos.

89. Tridaccon lagion, id est lactuca leporina, id est piligis. Sucus foliorum eius conbusturas sanat.

90. Molocha agria, id est malva agrestis minor, quae cum sole gyrat. Folia eius trita cum modico sale et melle collectiones in angulis oculorum, velut tubera quas aegilopas vocant, spargunt. Sucus eius cum oleo inlitus percussum apum et vesparum conpescit: trita cum lucio capitis acoras tollit: folia eius cocta et cum oleo trita conbusturas curant. Calida ubi coxerit, supersedeat mulier, quae suffocatur a matrice. Radicum ipsius cum sale et oleo coctarum sucum sorbendum da ei qui venenum biberit. In cibo sumpta lactem de mamillis provocat. Semen eius tritum cum bacis lauri in vino vesicae dolores tollit. Cum axungia trita nervorum dolores tollit, et tumores spargit.

91. Prasii; hoc est marrubii, recenter triti sucus exprimitur: melle admixtum et leviter decoctum, tribus cochlearibus, multis diebus, phthysicis, tussientibus, suspiriosis da. Decocti turiones cum irii radice in malsa potati crassum et concretum phlegma evacuant. In aqua decoctum datur contra difficultates partus, et secundas provocat, et ei qui venenum biberit, vesicae et renibus, et ad serpentium morsus. Sucus eius cum melle putredinem et vulnera curat: tritum cum axungia vetere adpositum lateris dolores tollit, qui ex labore fiunt: unguendo et tumores spargit: cum rosaceo aurium dolorem tollit: tritum cum melle scabias et impetigines tollit, caligines extergit. Sucus eius cum vino datus, dolorem stomachi tollit; et si febricitat, in aqua calida datus. Marrubii et lupinorum farinam pari ponde-

re mixtam in umbilico impone, lumbricos oiciet. Ad cōnylomata podagrae, hoc est nodos qui in iuncturis exeunt, marrubium combure, eiusque cinerem infrica, sanat. In aqua eius decocta corpus lava, scabiem et impetigines discutit. Ad pulmonum extensionem marrubium ex melle coctum sumat, et sanat. Tursum cum axungia impositum omnes duricias sanat. Si quis lassus ceciderit in languorem, et nervos doluerit, cum oleo rosaceo permixtum inunge; sine mora sanabitur.

92. Solagi genera sunt II, maius et minus. Contra scorpionis ictus in aqua cocta potatur; lumbricos necat et excludit; simulque folia eius trita umbilico impone.

93. Cindii, hoc est prticae, genera sunt duo. Masculus ustulat; femina cum sale trita morsui canino, ulceribus nigris, cancromatibus, furunculis, parotidibus succurrit, si cum axungia et melle fuerit trita. Semen eius cum aceto tritum splenis duritiam tollit: tritum in ovo sorbili tussientibus prodest, vessicam purgat et ventrem: tritum cum nitro vino melle et oleo omnes immunditias et furfuras capitis tollit. In lavacro utere.

94. Staphyos agriae, hoc est herbae quinque digitorum, grana XV. in mulsa trita et aceto modico, cum pulvere masticis gargarizata, omnem humorem capitis deducunt. Grana VII. trita in mulsa potui data, humores purgant per vomitum: sed post potum prius deambulet quam vomat; et post acceptam potionem oportet mulsa sorbere glutios III, et gargarizare, ne fauces inurantur. Semen eius tritum cum portulacae suco et oleo, pediculos, pruriginem, et scabiem capitis deducit: in oxymelle tritum dentium causas et sordes curat: tritum cum melle vulnera oris et gingivarum vel faucium curat cum pinna perunctum.

95. Thermosurinos, hoc est lupinus agrestis, tritus cum ervo in pusca datus lumbricos et tineas eicit: tritus cum axungia umbilico infantis impositus lumbricos eicit: in aqua coctus alopecias infantium lavat: in domo aspersa pulices necat.

96. Calamos agrios, hoc est calamus agrestis, id est ferca*, tunsus cum axungia mamillares tumores tollit et omnes collectiones: fructus eius cum urticae semine et aceto vulnera curat quae ex nimio frigore exulcerata sunt. * Cod. al. ferla.

97. Scillitici bulbi medium, quod est album, minutum incisum in oxymelle coctum, cochlearia II. dato cum calida, hydropicos per urinam desiccat: in oleo coctum pulmones curat. Radix eius trita cum aceto paronicias sanat: fit ex eadem acetum scilliticum ad multas causas. Bulbum eius tritum imposito ad omnes morbus venenatos, et per singulas horas renova, donec quiescat dolor. Sucus eius cum melle infusus narium foetorem tollit: in oculos infusum, aciem tergit.

98. Bulbus agrestis, quem in cibo sumimus, et hieron bulbum vocamus, tritus cum adipe caprino articulorum dolores tollit: cum lomento lupinaceo impetigines tergit: cum uva passa et nucliatu limacis et lomento fabacio fracturas glutinat: tritus morsibus omnibus proficit: coctus in aceto ex melle geniculorum tumores tollit.

99. Narcyssi flos in caput infusus cum oleo dolorem tollit: in plaga bulbum tritum in linteo inductum imposito: bulbum eius incidis in rotundum, in merum intingis, impetigines sive livores fricabis: tritus cum melle combusturas sanat: cum farina et melle sagittam sive sudem extrahit.

100. *Asphodelos*, hoc est *albuicium*. Radix ipsius drachma I, cum vino, menstrua movet, dolorem laterum mitigat, tussim conpescit, et contra ictu laesos qui interius dolent. Bulbum eius tritum serpentium moribus imponito, et vulnera sordida expurgat. Sucus radicis eius cum ture et melle vino tepefactus, aurium vulnera curat: sucus eius infusus in aurem aliam ubi dolor dolentis non est, mitigat: radix eius combusta alopecias expargit, capillos nutrit; oleum autem quod in radices eius excavatas igni superpositum fuerit coctum, conbusturis et pernicionibus prodest: surdorum quoque auribus instillatum, velocem reddit auditum. Radix eius trita maculas albas, hoc est varietates, tollit: flos eius cum vino potatur contra venena scorpionum: radix eius trita morsui imponatur.

101. *Colocynthis agria*, hoc est *cucurbita silvatica*, id est *galala*; interius quod est semen separatum scripul. I. cum mulsis tritum ventrem purgat, choleram, et phlegma: cum melle et nitro et myrrha catapotia sunt cathartica. Ipsae autem cucurbitae confranguntur, et in aqua coctis ischiaticos clysteriabis, phlegmata et fella deducunt: tritae in umbilico positae praegnantium foetus discutunt: in ipsa sphaera vinum coctum, circumligata argilla ne ardeat, potatum hydropicos desiccant.

102. *Hynia*, hoc est tubera, trita cum melle omnes tumores tollunt: in aqua cocta calculos frangunt et urinam movent: trita cum axungia parotidas curant.

103. *Draconteae* semen tritum expressum cum oleo instillato in aures dolentes. Sucus eius purus in aquam infusus naribus polypum excidit; cum melle odorem foetidum naribus emendat, et cancerum excaecat: semi-

nis eius grana XXX. cum pusca partus discutiunt : radix eius thermanticae virtutis est ; in mulsa cocta suspiciosos iuvat , et iumenta quae sumpserint : radix eius cribrata cum melle mixta tussientibus catarrhum et phlegma in pectore movet et excludit : dato cochleari I. cum vino urinam movet et ventrem : radix eius trita cum melle et radice vitis albae , sanat vulnera cancrrosa : suco eius in umbra siccato coluria syringia faciant ; si iniecta fuerint in pudenda mulierum , partus discutiunt. Radix dracontea siccata cum oleo catarrhum et phlegma in pectore conclusum discutit : siquis hanc radicem manibus confricet , serpentes sine periculo comprehendet : cum aceto inlita varietates corporum extergit : folia eius trita vulneribus recentibus prosunt : cocta in vino pernicioles sanant : sucus radicum eius caligines tergit : contra omnia venena et morsus serpentium radices eius tritas cum vino pota : radix eius trita cum axungia ossa fracta de corpore abstrahit : siquis venenum acceperit , dracontea cocta in vino statim potata sanabitur. Si vermes nascuntur in homine aut in pecudibus , radice eius superalligata , moriuntur. Colliges eam mense iulio.

104. Camilia , hoc est turbicum , habet folia similia oleastri sed amara , quae in mulsa potata ventrem solvunt , et phlegma et fella deducunt : cum melle trita , vulnera sordida curant et cicatricem. Semen eius siccum , quod cucunidim dicitur , in ovo sorbili grana V. dato ; catarrhum et tussim antiquam tollit : grana commasticata dentium dolorem tollunt.

105. Amiliae , hoc est cardui fullonici , sucus hepaticos curat , si non febricitant , in vino : similiter et hydropicos. Inveniuntur in cacumine ipsius vermes quatuor , qui in cubito dextri brachii ligati quartanas arcent.

* Ind.
sapa.

106. Rapa * si frequens comedatur, stomachi inflationes facit : calida*, ubi coxerit, podagricum fove : semen eius in vino tritum contra serpentium morsus pota.

107. Rhododaphnes, hoc est libraces, succus ex foliis vermes in vulneribus necat : cinis ligni eius cum melle mixtus, caligines tollit : in oleo cocta, scabiem tollit.

108. Scolliismus, hoc est carduus niger, tritus cum melle et axungia, ossa capitis fracta extrahit, et pernicioses curat.

109. Chamaereon, hoc est carduus silvaticus, stomachi dolorem ieiuno tollit.

110. Personacia, hoc est lappa, viridis tunsa articularum dolorem tollit : radix eius in mulsa cocta, calculos excludit : cum sale trita, morsui canino succurrit : folia eius combusturas curant.

111. Capparii, hoc est lappae herculianae, radix trita cum sale morsui canino succurrit : succus radicis eius vermes curat : turiones eius in acetum infusi per multos dies commixti, stomacho prosunt : radix eius cum ceroto mixta spleneticos curat : radicis eius tritae siccae drachma I. cum vino in balneo spleneticos per urinam digerit, et calculosos iuvat : in oleo decoctam paralyticis et ischiaticis per clysterem inicito : similiter et aurium dolorem tollit.

112. Althaea, hoc est hibiscus sive malva asinina, in mulsa cocta trita omnes collectiones et tumores qui nascuntur in corpore, cum foeno graeco et lini semine imposita spargit : in vino cocta foveto hoc vitium : succus radicum eius in aqua coctarum, admixto adipe anserino, et terebentina, modicus in lanam iniectus, matricis fervorem et praefocaciones tollit : radix eius in vi-

no cocta potui *data* difficultates urinarum tollit , et calculosis et ischiaticis in pusca et colicis prodest , dentiumque dolorem tollit : semen eius tritum cum aceto in sole inlinito , maculas corporis tollit : radix eius in aqua cocta per clysterem disentericos et fluxum ventris curat : semen eius in vino coctum , apum et venenorum vulnera curat : ad suffocationes matricis , et ad dolorem testium vel veretri tumorem aut duritias operatur , si cum axungia radix eius cocta in aqua fuerit trita et inposita : folia eius trita cum oleo usturis medentur : cum axungia vetere podagrae et geniculorum dolorem tollit : radices coctas in aqua foveto , et ipsas cum axungia ligata super plaga ; in aqua cocta intestina foveto.

113. Narthecis , hoc est ferulae , suci drachma I. in vino alvum movet et venena excludit : cum melle attico caligines tollit : semen eius caerios dicitur , tritum in vino potui *dato* in lavacro , morbum regium sanat : cum pipere et lauri bacis in oleo tritum , omnes dolores ex frigore natos sanat.

114. Sillion , hoc est puligaduria : seminis eius acetabula III. pars heminae est adpendens drachmas XII : cum aqua tritum , ut emplastrum , collectiones omnes et parotidas sanat : tritum cum aceto umbilicos maiores infantium reprimit : folia eius trita cum rosaceo ad capitis dolorem fronti inlinito : semen eius cum aceto hemi-cranium sanat.

115. Helenium , hoc est inula , cum melle tritum tussientibus medetur : a ieiunis commasticatum dentium dolorem tollit : folia eius in vino trita contra lumbricos inponuntur. Ad vesicae dolorem inulae campanae , apii semen , et asparagi foeniculi radices in vino tritas et tepidas potui *datas* efficaciter prodesse dicimus.

116. Polion floribus candidis , ut cani hominum , ideo polion dicitur. Ad epilemticos et lunaticos cum aceto scillitico ante accessionem potui da.

117. Paeonia nocte lucet , hastula rubra in modum thyrsi , inventa a Paeonio. Si hanc lunaticus secum portaverit , numquam ei malum accidit. Ad ischiaticos radicis partem alligabis ; lumbis qui patitur circumcinges. Si eam in navi habueris , tempestatem conpescit , si mundus utaris : radix alligata collo lunaticis et ischiaticis proficit.

118. Bryonia , quam quidam dicunt rosam asinariam , eadem et glycis ob dulcem saporem , longos ramos de se in diversa mittens. Masculus habet folia in modum nucis ; semen quasi olusatri , grana habet rosea , aliqua vero nigra , radicem candidam similem digitis longis , gusto styptico , unde a quibusdam dactylus dicitur a digitorum similitudine : vocatur et *pentorupina* a numero granorum quinque : balani sementes mittit , quasi albucius. Radix eius sicca cribrata cum vino mulieres post partum purgat : dolori quoque ventris prodest ; nephriticis et vessicae dolentibus vinum , in quo radix eius coxerit , medetur : grana eius rosea X. relaxationem matricis constringunt : pueris sanitatem ex calculo reddunt : eadem grana rosea comeduntur contra dolorem stomachi ; nigra vero trita cum aqua inguinum dolorem tollunt.

119. Mandragora dicitur et apollinaris : genera sunt duo , masculus et femina ; sed femina rubea , masculus vero albidior , sed una virtus. Cum polenta trita imposita , fervorem oculorum mitigat , et collectiones ac duritias spargit , et ulcera sanat : radix eius cum aceto trita ignem sacrum curat : cum melle et rosaceo tritam in-

pone serpentium morsibus : cum polenta articularum dolorem tollit et sanat. Corticis radicum eius libras III. vino mixtas in amphoram mittito et reponito ut mature-scat : exinde dato potui III. cui aliquid secundum est : mox ut biberit , saporem facit et incisionem non sentit. Mala eius odorata phreneticis saporem faciunt , si cum radicibus eius in vas fictile sole cocta , ut assidue agitentur , donec in crassitudinem mellis veniant , ad medicinae usum reponatur. Radices eius siccae et tunsae omnibus vulneribus medentur. Semen eius in vino da potui arthriticis et nauseantibus. Huius herbae feminae folia similia lactucae : ipsa mala generat. Masculi vero folia similia betae.

120. Squilla campestris , quae rosea est , vitari debet ; montana vero , quae alba est , potius eligenda. Si fermento aut argilla inclusa coquatur in furno usque ad magnam mollitiem , tunc omnibus eius tunicis proiectis , et quod medium est in frusta concisum , aqua coquatur saepe mutata , usque dum nec salsa sit ipsa aqua nec amara : postea partes ipsae lino per intervalla inserantur ne se tangant , et in umbra siccentur : hanc unam partem tritam cum salis assi partibus octo , aquae hemina I, ventrem et bilem deducit , urinam provocat , hydropicis , stomaticis , ictericis , torsionibus intestinorum , suspiriosis , flegmaticis prodest. Si tres scripuli triti cum melle coquantur , et quantum unum cochlear acceperit , omnia eadem faciunt : sed maxime stomacho prosunt ad digestionem cibi. Semen eius tritum cum melle attico ventrem solvit.

121. Ordivelium , hoc est verbena , cum foliis et omnibus radicibus tritum serpentium morsibus medetur. Vulneribus quoque bene adponitur. Foliorum eius una

cum thyrſis ſcripuli III, cum vino vetere calido, ieiuno per quatrimum dentur; arquaticis proſunt. Folia eius trita in modum cataplaſmatis tumores et fervores mitigant: putredines quoque oris et faucium herba tota in vino decocta et gargarizata ſerpere ad interiora non patitur: tertianis medetur ſi diu nuceſ tres teneantur, ad quartanas autem quatuor.

122. *Psyllion*, ſive *pulicaris*, virtutem habet frigidam: huius ſemine acetabulum plenum teratur et in aquam duabus cotylis miſſum, quando coagulaverit, inpoſitum parotidas et omnes collectiones, infantium umbilicos prominentes sanat.

* Ita ccd. 123. *Gramen*, hoc eſt *agreſtis*, ſive *aſefolium* *. *Gramen* decoquitur, cum eius flore teris, et in panno lineo inponis ad ſplenem; ſtatim ſenties beneficium. *Gramen* quidem in ſe trifolium habet, et in plura dividitur: decrescente luna ſublatur, quantum volueris, habeto diligenter. *Lippis* incipientibus ad collum ligatum celeriter inpendentem *epiphoram* diſcutere creditur. Radices eius decoquitur ad tertias in vino, et inde dabis plenum calicem ieiuno bibere per triduum; ſplenis dolorem et urinaam ſolvit.

124. *Bryonia* a Graecis dicitur *ἀμπέλως λευκή*, a Romanis *abutaminium*, ab Italis *vitis alba*. Ad ſplenem in cibo data per urinale digeritur. Haec herba tam laudabilis eſt, ut in *theriacas* potiones mittatur. Si in capite ponas vel in cinctu eam portaveris, nulla te mala contingent.

125. *Erigonon*, quam Latini *ſenecionem* vocant.

Explicit lib. II.